

Міністерство освіти і науки України
Дніпровський державний аграрно-економічний університет
Факультет обліку і фінансів
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ
В ЕКЗАМЕНАЦІЙНІЙ КОМІСІЇ:

В.о. завідувача кафедри,

к.е.н., доц.

Ольга ГУБАРИК

« _____ » _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Рівень вищої освіти: Магістр

Здобувачка
Науковий керівник,
д. е.н., професор

Вікторія КИРИЧЬОК

Галина ПАВЛОВА

Дніпро 2024

ДНПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет: Обліку і фінансів

Кафедра: Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою

Освітньо-професійна програма: «Облік і оподаткування»

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

Рівень вищої освіти: Магістр

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. зав. кафедри _____

« _____ » _____ 2024р.

ЗАВДАННЯ на підготовку кваліфікаційної роботи

Киричок Вікторія Олександрівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення біологічних активів підприємства

Науковий керівник: Павлова Галина Євгенівна д.е.н., професор _____

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по ДДАЕУ від «11» жовтня 2024 року №3407

2. Термін подання здобувачем роботи: 12 грудня 2024р.

3. Вихідні дані до роботи: Закон України про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні, Національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку № 30, № 7, 9, статистичні дані, Податковий кодекс України, облікові дані та звітність фермерського господарства «Лада Агро» Синельниківського району Дніпропетровської області, а також монографічні дослідження та _____ наукові статті вітчизняних і зарубіжних авторів.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) вступ, теоретичні основи обліку та аналізу біологічних активів тваринництва та рослинництва, стан обліку біологічних активів та його удосконалення на підприємстві, аналіз поточних та довгострокових біологічних активів підприємства, висновки та пропозиції.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Проблеми продовольчого забезпечення в умовах воєнної агресії, концептуальні засади та цільові параметри розвитку тваринництва до 2030 року, умови визнання біологічних активів, визначення поняття «біологічні активи» різними авторами, об'єкти поточних біологічних активів основних галузей сільського господарства, запропонована система показників, типові форми первинних документів з обліку поточних біологічних активів, що використовуються на підприємстві, підходи до визначення поняття біологічні активи, характеристика типових форм первинних документів з обліку поточних біологічних активів(ПБАСГ-9,ПБАСГ-10,ПБАСГ-11), аналітичний облік довгострокових біологічних активів на ФГ «Лада Агро», Аналітичний облік поточних біологічних активів на ФГ «Лада Агро», динаміка структури біологічних активів на ФГ «Лада Агро» за 2021-2023 рр., тис. грн, динаміка біологічних активів, в тому числі довгострокових та поточних на ФГ «Лада Агро» за 2021-2023 рр., тис. грн, динаміка коефіцієнтів ефективності відтворення та ефективності використання довгострокових біологічних активів на ФГ «Лада Агро» за 2021 - 2023 рр., грн/грн, рентабельність біологічних активів на ФГ «Лада Агро», динаміка коефіцієнта оборотності поточних біологічних активів, економічна ефективність використання поточних біологічних активів (ПБА) тваринництва, Фрагмент електронної технологічної карти в Libre Project.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання _____ 10 травня 2024р. _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Теоретичні основи обліку та аналізу біологічних активів тваринництва та рослинництва	вересень 2024 р.	
2	Стан обліку біологічних активів та його удосконалення на підприємстві	жовтень 2024 р.	
3	Аналіз поточних та довгострокових біологічних активів підприємства	листопад 2024 р.	
4	Висновки та пропозиції, вступ	грудень 2024р.	
5	Список використаних джерел, вступ, оформлення роботи	грудень 2024 р.	

Здобувачка

_____ (підпис)

Киричок В.О.
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник

_____ (підпис)

ПавловаГ.Є.
(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

СКОРОЧЕННЯ	3
РЕФЕРАТ	5
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ У ГАЛУЗЯХ ТВАРИННИЦТВА ТА РОСЛИННИЦТВА	9
1.1. Сучасний стан галузей тваринництва та рослинництва в Україні	9
1.2. Економічна сутність біологічних активів та проблеми їх обліку	11
1.3. Суть та нормативне забезпечення аналізу біологічних активів	17
Висновки до 1 розділу	20
РОЗДІЛ 2. СТАН ОБЛІКУ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ ТА ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ	21
2.1. Фінансово – економічна характеристика фермерського господарства «Лада Агро» Синельниківського району Дніпропетровської області	21
2.2. Характеристика організації роботи бухгалтерських служб та оцінка базових засад облікової політики підприємства	23
2.3. Документальне оформлення обліку біологічних активів господарства	24
2.4. Синтетичний та аналітичний облік біологічних активів тваринництва та рослинництва ФГ «Лада Агро»	27
2.5. Проблемні питання щодо організації і методики бухгалтерського обліку біологічних активів та їх удосконалення	30
Висновки до 2 розділу	31
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ПОТОЧНИХ ТА ДОВГОСТРОКОВИХ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА	33
3.1. Аналіз біологічних активів тваринництва та рослинництва на	

підприємстві на ФГ «Лада Агро»	33
3.2. Діагностика стану обліково-аналітичного забезпечення управління поточними біологічними активами тваринництва	37
3.3. Оптимізація поточних біологічних активів підприємства	43
Висновки до 3 розділу	45
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	50
ДОДАТКИ	55

СКОРОЧЕННЯ

Біологічні активи – БА.
Коефіцієнт – Коф.

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновку та пропозицій, списку використаних джерел та додатків. Робота викладена на 57 сторінках, містить 5 таблиць, 15 рисунків та 11 додатків, та містить 56 найменувань літературних джерел.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних основ обліку і аналізу БА та визначення практичних напрямків їх удосконалення.

Об'єктом дослідження є система теоретичних, методичних та практичних відносин при вирощуванні та обліку БА підприємства.

Предметом дослідження є обліковий аспект обліково – аналітичного забезпечення вирощування БА підприємства.

Методи та прийоми дослідження. Методи та прийоми, які були використані на різних етапах виконання кваліфікаційної роботи: абстрактно-логічний при теоретичних узагальненнях та формуванні висновків; статистико-економічний та розрахунково-конструктивний (прийом економічних групувань, графічних відображень, вирівнювання динамічних рядів).

Наукова новизна результатів полягає в теоретико-методологічній основі одержаних результатів та розв'язанні комплексу питань щодо підвищення ефективності обліку та аналізу біологічних активів та підвищення його конкурентоспроможності.

АНОТАЦІЯ

Удосконалення, обліково-аналітичного забезпечення, біологічний активів, підприємство, господарство, живі організми в тваринництві, рослинництво.

SUMMARY

Improvement, accounting and analytical support, biological assets, enterprise, farm, living organisms in animal husbandry, crop production.

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Україна претендує на звання провідного виробника сільськогосподарської продукції на планеті. Проте останнім часом у рослинництві та тваринництві спостерігається значна втрата ефективності господарської діяльності. Це пояснюється нездатністю керівників цих компаній належним чином, вчасно та ефективно контролювати активи, що призводить до неможливості приймати якісні рішення щодо оперативного управління.

Вивчати повсякденну роботу живих активів досить важко. Сьогодні цій темі присвячено декілька вчених. Однак можна визначити авторів, які акцентували увагу на найважливіших аспектах проблеми: Л.А.Бахчиванжи, М.М. Златов, Т.Г. Бондарєва, О.Б. Немкович, Н.О. Гура, В.О. Чередниченко, Л. Бахчиванжі .І. та Златов М.М. розкрив тему з точки зору сільськогосподарських кооперативів, досить детально розглянув факторний аналіз та описав основні аспекти обліково-аналітичної бази.

Проте наразі недостатньо вивченими залишаються теоретико-методичні підходи щодо документування обліку поточних БА та порядку їх оцінювання та обліку.

Мета і завдання дослідження є аналіз теоретичних основ обліку і аналізу живих активів. та визначення практичних напрямків їх удосконалення.

Результатом такого цілісного підходу до дослідження стало вирішення наступних завдань:

- дослідити сучасний стан галузей тваринництва та рослинництва в Україні;
- вивчити економічну сутність живих активів та проблеми їх обліку;
- розглянути суть та нормативне забезпечення аналізу живих активів;
- проаналізувати організаційно-економічну характеристику підприємства;

- дослідити первинний, аналітичний та синтетичний облік живих активів підприємства;
- виділити ключові проблеми в організації та методології ведення бухгалтерського обліку БА, а також розробити пропозиції для їх покращення;
- проаналізувати поточні живі активи тваринництва на підприємств та запропонувати їх оптимізацію.

Об'єктом дослідження є система теоретичних, методичних та практичних відносин при вирощуванні та обліку живих активів підприємства.

Предметом дослідження є обліковий аспект обліково – аналітичного забезпечення вирощування живих активів підприємства.

Методи та прийоми дослідження. Методи та прийоми, які були використані на різних етапах виконання кваліфікаційної роботи: абстрактно-логічний при теоретичних узагальненнях та формуванні висновків; статистико-економічний та розрахунково-конструктивний (прийом економічних групувань, графічних відображень, вирівнювання динамічних рядів), за допомогою яких визначені та згруповані тенденції розвитку основних показників ефективності інтенсифікації та виробництва БА.

Наукова новизна одержаних результатів допомагає посилити та вдосконалити теоретичні основи теорії та практики бухгалтерського обліку, пов'язані з біологічними активами на підприємстві:

удосконалено

– понятійний апарат, який уточнює визначення терміну «БА» на основі сучасних властивостей цих активів та їх позиції як особливого економічного ресурсу, а саме організмів, які використовуються в процесі виробництва та які, будучи включеними до виробничий процес, приносять економічну вигоду власнику;

- узагальнено елементи облікової політики в частині обліку БА, основними з-поміж яких є: вибір методу оцінки ПБА та сільськогосподарської продукції за справедливою вартістю та деталізацією БА на яких існує активний ринок;

набули подальшого розвитку

- оптимізовано управління біологічними активами, що дозволяє застосовувати методи управління проектами та відповідне програмне забезпечення. Застосуванням цих проектів у розведенні рослин і тварин можна вважати технологічні карти, що описують вирощування сільськогосподарських рослин, а у розведенні худоби — тварин.

Практичне застосування запропонованих автором пропозицій дозволяє підвищити якість процесів обліку з біологічними активами підприємства, що також вплине на ефективність організації сільськогосподарського бізнесу та знизить конкуренцію. Результати дослідження спрямовані на підвищення якості ведення бухгалтерського обліку БА, що призведе до підвищення ефективності господарювання та посилення конкурентних переваг.

Апробація результатів роботи. Основні результати дослідження представлені у матеріалах доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Реформування економіки в контексті міжнародного співробітництва: механізми та стратегії» 6-7 березня 2024 року, м. Запоріжжя та VI Міжнародній науково-практичній конференції «Інноваційний розвиток науки, технологій та освіти» (14-16 березня 2024 р.) Perfect Publishing, Ванкувер, Канада.

Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновку та пропозицій, списку використаних джерел та додатків. Робота викладена на 57 сторінках, містить 5 таблиць, 15 рисунків та 11 додатків. Список використаних джерел містить 56 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ БІАЛОГІЧНИХ АКТИВІВ У ГАЛУЗЯХ ТВАРИННИЦТВА ТА РОСЛИННИЦТВА

1.1. Сучасний стан галузей тваринництва та рослинництва в Україні

Під час війни в нашій країні стихійні лиха, епідемії та зміна клімату – все це проблеми, які впливають на військових. У результаті постачання їжі залишається глобальною проблемою для людей. Інтеграція України у світове співтовариство та Європейський Союз підвищила важливість вирішення питання продовольчого забезпечення населення за будь-яких умов. Донедавна Україна була вагомим учасником руху за продовольчу безпеку у світовому масштабі, постачаючи продовольство приблизно на 6% від загальної кількості споживаних калорій. Перед широкомасштабним вторгненням росії на територію України передбачуваною метою вітчизняного агросектору було перевищення можливостей забезпечення продуктами харчування 400 мільйонів людей. Це стосується не лише внутрішніх перевезень, а й міжнародних. (рис. 1.1).

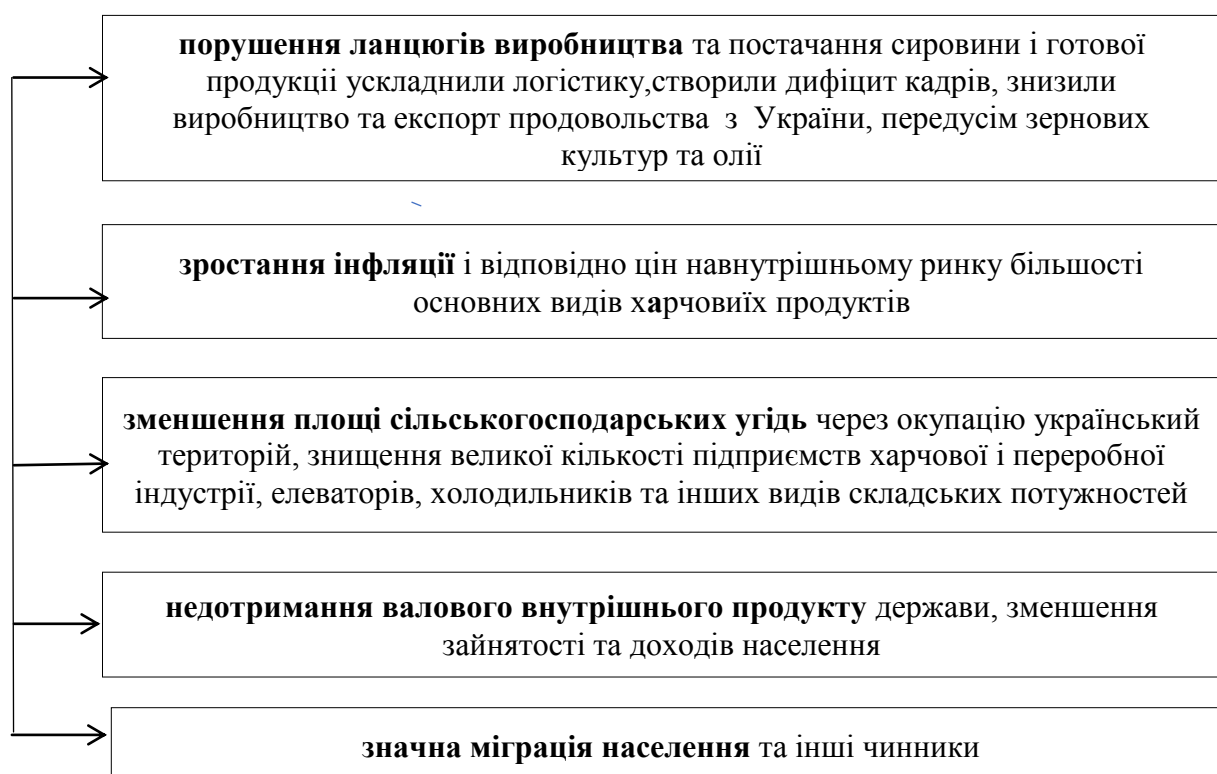

Рис. 1.1. Проблеми продовольчого забезпечення в умовах воєнної агресії

Сучасна система землеробства в Україні сьогодні зосереджена на рослинництві, що зробило цю галузьку з найбільш уразливих під час конфлікту. Масштабне вторгнення РФ призвело до значного скорочення виробництва сільськогосподарської продукції. Однак, досягнуті до війни темпи зростання дали надію на позитивний розвиток і відновлення аграрного сектору після завершення бойових дій.

Довоєнні темпи зростання та можливості сценаріїв післявоєнного відновлення рослинництва аналізуються в Додатку А.

За результатами розрахунків площ, у районах бойових дій було підкреслено скорочення посівних площ, при цьому найбільше постраждав ячмінь, під які зменшилися на 54,4% від загального обсягу, тоді як площі під собою скоротилися лише на 11,0%. відповідно, загальний урожай ячменю пошкоджений на 62,9%, а сої — на 25,5%.

Це питання постійно було в центрі уваги Президії Національної академії наук України. У 2017 році науковці Академії опублікували концептуальні засади, цілі та методи розвитку галузі тваринництва на період до 2030 року (див. таблицю 1.1). Таблиця 1.1

Концептуальні засади та цільові параметри розвитку тваринництва
до 2030 року

Цільові параметри збільшення обсягів виробництва	
Молока всіхвидів	від 10,4 до 16,0 млн т
М'яса в забійніймасі, всього	від 2,35 до 4,53 млн т,
Яловичини	від 0,41 до 0,53 млн т
Свинини	від 0,88 до 1,93 млн т
Баранини	від 8,5 до 30,2 млн т
Птиці	від 0,96 до 1,84 млн т
М'ясоіншихвидів	від 0,1 від 0,2 млн т
Вовни	від 2,3 до 8,1 тис.т

Джерело: розроблено автором на основі джерела [3]

Повоєнна відбудова сільського господарства повинна не лише відновити обсяги виробництва та компенсувати збитки, завдані аграрному сектору, але й

забезпечити структурні зміни, які сприятимуть подальшому розвитку агропромислового комплексу та сільських територій України. Питання нової державної аграрної політики в умовах обмежених ресурсів будуть орієнтовані на залучення міжнародно підтримуваного аграрного сектору, що повинно мати позитивний вплив на виробництво сільськогосподарської продукції та продовольства [3].

Україна є однією з провідних країн світу в аграрній галузі. Однак у тваринництві останніми роками спостерігається значне зниження ефективності: відбувається скорочення поголів'я сільськогосподарських тварин, а виробництво молока зазнає істотних витрат. Головною причиною цього є недостатній рівень кваліфікації керівників підприємств у питаннях ефективного та точного контролю за біологічними активами, що ускладнює прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

1.2. Економічна сутність біологічних активів та проблеми їх обліку

Важливу роль у господарській діяльності сільськогосподарських підприємств мають БА. Проблеми обліку БА у сільському господарстві вперше звернули увагу після ухвалення Міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 41 «Сільське господарство». Відповідно до цього стандарту, БА починаються як живі тварини або рослини [9]. Таке загальне визначення не лише не розкриває сутності поняття, а й не уточнює об'єкти обліку, оскільки не кожен живий організм можна класифікувати як актив, який підлягає обліку. Відзначена дефініція акцентує увагу лише на першій частині поняття – «біологічний», у той час як друга частина – «актив» – залишається непоясненою, хоча вона є не менш важливою.

Відповідно з дослідженнями М. Метьюса і М. Перери [10, с. 264], активіться почати як джерела або засоби отримання майбутніх економічних вигід, тобто ресурси, які здатні приносити дохід. У різних підходах активи

сприймаються як виявлена економічна вигода, яка може бути оцінена в майбутньому.

І.В. Замула та Л.П. Черевко вказують, що відтожнення активів із майбутніми доходами є помилковим, оскільки активи не є доходами, навіть якщо їх використання може привести до отримання вигоди. Активи розглядають як основні ресурси, в той час як дохід є результатом їх використання. Актив є носієм однієї вигоди, але сам по собі не є доходом. Крім того, момент визнання активів і доходів відрізняється: активи визнаються при їх віднесенні до майна підприємства, а дохід реєструється під час їх використання відповідно до принципу видимості. Вартісна оцінка активів і доходів на момент їх визнання також істотно відрізняється [7, с. 74].

Дослідження дозволяє виділити ключові умови для визнання БА (рис. 1).

Оскільки об'єкт обліку є активом, незалежним від його форми, лише ті живі тварини та рослини, які контролюються підприємством у результаті попередньої діяльності і можуть приносити економічні вигоди в майбутньому, можуть бути визнані об'єктами бухгалтерського обліку. Таким чином, для визнання біологічного активу необхідно дотримуватись низки критеріїв: об'єкт має бути під контролем підприємства, виникати в результаті минулих подій і мати потенціал генерувати майбутні економічні вигоди.

Це означає, що біологічний актив повинен мати чітко визначену економічну цінність, яка може бути надійно оцінена. Водночас, облік таких активів повинен забезпечувати достовірність інформації про їх використання, сприяти прийняттю управлінських рішень і забезпечувати відповідність міжнародним стандартам фінансової звітності.

Зважаючи на вищезазначене, визначення його поняття «біологічний актив», наведене в Положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 30 «БА», повністю відображає економічну сутність. відповідно до цього стандарту, біологічний актив представляє собою рослину або тварину, яка завдяки біологічному перетворенню здатна забезпечити одержання

сільськогосподарської продукції, нових БА або приносити економічні вигоди іншим способом [16].

Рис. 1. 2. Умови визнання БА

Джерело: узагальнено автором на основі [16]

Таким чином, БА — це організми, які проходять біологічні зміни протягом свого життєвого циклу, включаючи рослини та тварини. Вони можуть бути використані для виробництва нових продуктів. Наприклад, корови виробляють молоко, лами — шерсть, а процес розведення нових організмів використовують для виробництва свиней, які народжують поросят.

БА можуть покращувати ваш час, але можуть відзначати погіршення через різні фактори, також як втрати фізичних властивостей чи життєздатності, або через об'єктивні чинники, наприклад, старіння рослин і зниження їх продуктивності в саду, зниження ваги худоби через порушення технології зростання, старіння та зниження вартості корів тощо. Для глибшого розуміння сутності БА варто відмітити погляди різних дослідників (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Визначення поняття «БА» різними авторами

Автор	Визначення
1	2
О.В. Богданюк	На макрорівні БА є складовим національним багатством країни, що знаходиться у власності та виконує ключові функції: забезпечення ресурсів, надання екологічних послуг, постачання продуктів харчування та сприяння підвищенню рівня добробуту населення. На мікрорівні БА представляють собою природні ресурси, що застосовуються в сільському господарстві, перебувають під контролем підприємства та здатні до біологічної трансформації, наслідком якої є створення нових БА і отримання екологічно чистої, біологічної продукції [7, с. 14].
В.О. Вороновська	БА охоплюють усі елементи біосфери, які задіяні в діяльності підприємства [13, с. 39].
В.М. Головачко	БА в бухгалтерському обліку є як живі організми, такі як рослини, тварини чи інші біологічні ресурси, що належать суб'єкту господарювання та використовують у сільськогосподарській діяльності з метою отримання майбутніх економічних видів [22, с. 205].
Н.В. Гончаренко	БА представляють собою живі рослини, тварини чи інші біологічні ресурси, які перебувають під контролем або у власності суб'єкта господарювання внаслідок минулих подій і застосовуються в сільськогосподарській діяльності для отримання майбутніх економічних об'єктів [23, с. 9].
В.М. Жук	БА — це живі організми, такі як тварини та рослини, які підприємство вирощує для виробництва сільськогосподарської продукції або отримує з використання інших економічних видів [26, с. 35].
І.І.Божидай	БА — це тварина чи рослина, яка внаслідок біологічних процесів може забезпечити отримання сільськогосподарської продукції, створювати нові БА або приносити інші економічні вигоди [8, с. 39].

Продовження таблиці 1.2	
1	2
Т.Г. Бондарева, О.Б. Немкович	БА — це живі організми, які застосовуються в аграрній діяльності як ресурси сільськогосподарських підприємств. У своєму процесі розвитку вони можуть забезпечити отримання сільськогосподарської продукції або створити нові БА, використані для виробничих потреб чи подальшого застосування, а також приносити економічну вигоду іншими способами [9, с. 75].
П.М. Кузьмович	БА — це біологічні ресурси, які підприємство може ідентифікувати, контролювати та достовірно оцінювати. Вони здатні у процесі біологічних перетворень забезпечити отримання сільськогосподарської продукції або створення нових активів, а також приносити економічну вигоду [39, с. 130]
Ю.А. Верига, Л.О. Калайда	БА — це тварина або рослина, яка в результаті біологічних процесів здатна виробляти сільськогосподарську продукцію та/або створювати додаткові БА, а також приносити економічні вигоди іншими шляхами [12, с. 302].
Ю.А. Верига, Л.О. Токаюк	БА — це живі організми в сільському господарстві, які здатні до росту та розвитку, мають «активну сутність», що за певних умов може сприяти утворенню нового. [14, с.123].
Н.В. Винниченко, А.С. Лінська	БА — це набір природних ресурсів, які за умов біологічних перетворень можуть забезпечити виробництво сільськогосподарської продукції та/або поточні і додаткові БА, а також приносити економічні переваги [15, с. 82].
О.Ю. Гаврик	БА — це живі рослини, тварини та інші біологічні ресурси, які перебувають під контролем підприємства і, завдяки біологічному перетворенню, можуть давати сільськогосподарську продукцію та/або інші БА, а також приносити економічні вигоди іншим способом [16, с. 117].
А.Д. Глушко, Т.В. Матяш, Л.О. Токаюк	БА — це живі організми, такі як тварини чи рослини, що здатні до біологічних змін. Вони можуть сприяти виробництву нових неживих продуктів [17, с. 47].

Джерело: розроблено автором на основі джерел [7, 13, 22, 23, 26,8, 9, 39, 12, 14, 15, 16,17]

Як свідчить, єдиного підходу серед економістів щодо визначення БА як категорії обліку та аналізу немає, кожен автор трактує це поняття по-своєму.

Проте всіх науковців, які досліджують системний і несистемний підходи до обліку БА, можна розділити на дві категорії: прихильники системного підходу і несистемного підходу(рис.1.3).

Ми виступаємо за практичність системного підходу, цей підхід більш розширений і більш конкретний у своєму визначенні. Це визначення має таке ж право на включення, як і перше.

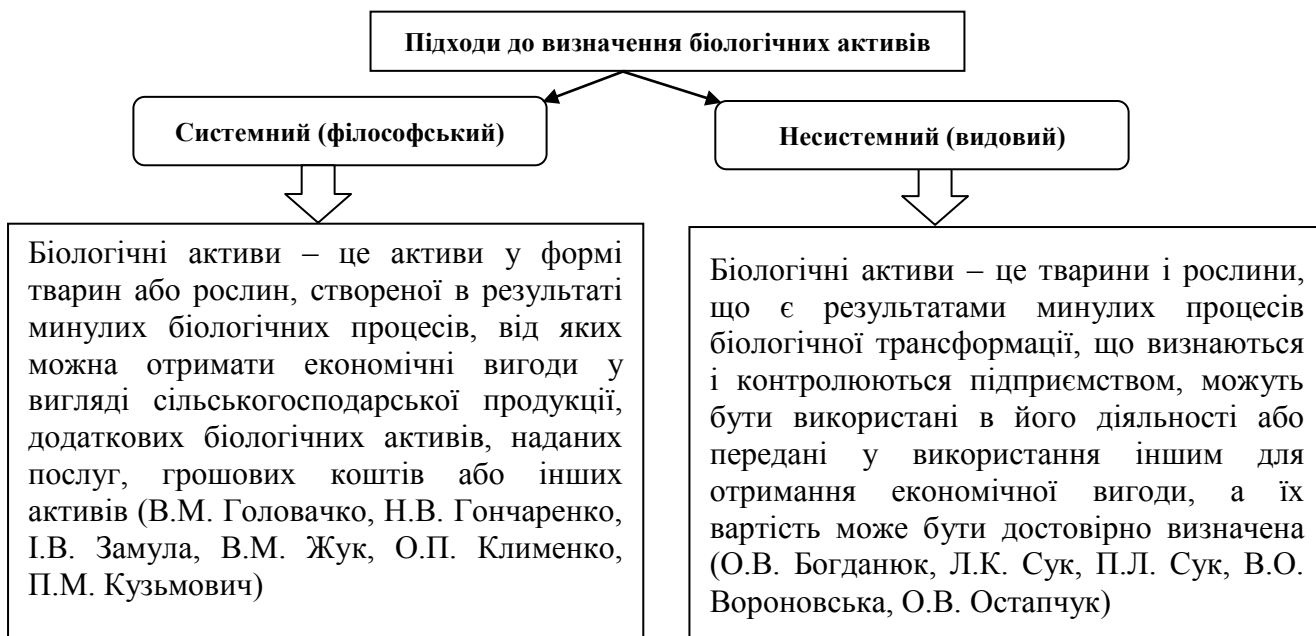

Рис.1.3. Підходи до визначення поняття БА

Отже, в ході дослідження встановлено, що біологічні ресурси, які представлені рослинами та тваринами, є частиною суб'єкта господарювання. Коли вони залучаються до сільськогосподарської діяльності, вони можуть приносити економічні вигоди в майбутньому. Це визначення дозволяє уточнити поняття БА як об'єктів, які підлягають обліку і знаходяться під контролем сільськогосподарського підприємства.

Для ефективної організації бухгалтерського обліку необхідно чітко встановити об'єкти обліку. яким, В.Д. Слободян підкреслює, що БА (рослини та тварини) є специфічним типом активів, які істотно відрізняються від інших об'єктів бухгалтерського обліку своїми економічними характеристиками. Їхня особливість полягає в тому, що вони постійно змінюються як за кількома, так і за якісними та вартісними показниками. БА змінюються практично безперервно, що ускладнює визначення їх поточного стану, обсягу та вартості [17, с. 8].

1.3. Суть та нормативне забезпечення аналізу біологічних активів

В останні роки у сфері тваринництва спостерігається суттєве зниження ефективності господарської діяльності. Відбувається поступове зменшення поголів'я сільськогосподарських тварин та значне скорочення обсягів виробництва молока. Однією з цих головних причин є недостатня здатність керівників підприємств повністю та ефективно використовувати контроль за активністю біологічними засобами, що ускладнює прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Це створює потребу у вивченні обліково-аналітичних аспектів управління БА, що, у свою чергу, допоможе підвищити ефективність роботи сільськогосподарських підприємств.

Створення конкурентоспроможної аграрної економіки в Україні вимагає значної уваги до управління біологічними ресурсами, оскільки це є особливою частиною сільськогосподарського виробництва, що впливає на розвиток не тільки аграрного сектору, але й економіки в цілому. Згідно з даними Державної служби статистики, на 1 січня 2022 року вартість біоактивів підприємств сільського, лісового та рибного господарств склала 28 921,0 млн грн, що становить 3,2% від загальної вартості активів. З цієї суми 10 472,5 млн грн (36,2%) було спрямовано на довгострокові БА, а 18 448,5 млн грн (63,8%) – на поточні БА. У порівнянні з попереднім періодом приріст БА становив 111,5%, а їх частка в загальній структурі активів зросла майже на дві третини. Однак в умовах сучасної економічної ситуації у вітчизняних сільськогосподарських підприємствах спостерігається зниження ефективності управління цим видом активів. Таким чином, питання обліку та аналізу БА залишаються елементом управління сільськогосподарським виробництвом.

Основними нормативно-правовими актами в Україні, що регулюють порядок обліку господарських операцій з БА на підприємствах сільськогосподарського сектору, є НП(С)БО 30 «БА» та Методичні рекомендації з обліку БА.

Цей стандарт визначає БА як ресурси, які здатні генерувати сільськогосподарську продукцію або додаткові біологічні ресурси і мають економічну цінність. Таким чином, до БА належать різні види тварин та рослин, які вирощуються чи утримуються на підприємствах. Приклади поточних БА, що характерні для основних напрямків сільського господарства, наводяться на рис. 1.4.

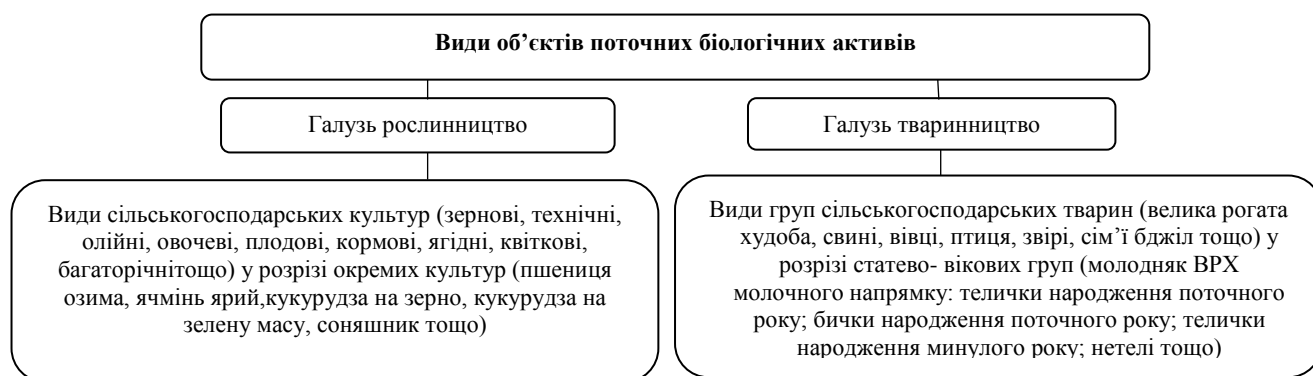

Рис. 1.4. Об'єкти поточних БА основних галузей сільського господарства

На основі зазначених підходів та з надання конкретних завдань управління, можна застосувати наступні ключові аспекти, які потребують уваги щодо БА підприємства, частка БА у загальній сумі поточних зобов'язань, оцінка складу та організації біоресурсів, аналіз основних моделей росту, визначення ефективності БА та факторів, що на неї впливають.

Такий аналіз дозволяє оцінити стан, структуру та динаміку БА, а також рівень їх забезпеченості на підприємстві. Це допомагає глибшому розумінню ситуації і дає можливість розробити ефективні стратегії для підвищення результативності роботи підприємства.

Відповідно з думкою Бондарєвої Т.Г. та Немкович О.Б., аналіз БА доцільно проводити у двох основних напрямках: за показниками, що відображають ефективність їх відтворення, та за показниками, які характеризують ефективність використання БА [6, с. 23].

Варто зазначити, що оцінка ефективності БА створюється за допомогою систем індикаторів, які можна розділити на дві основні групи: перша пов'язана з процесами відтворення активів, друга – з ефективністю їх використання. Детальніше ці показники наведені в таблиці 1.3. Таблиці 1.3

Запропонована система показників

№ з/п	Назва	Характеристика
1	2	3
Показники ефективності відтворення		
1.	Коф. надходження довгострокових БА	Цей показник відображає частину активів, які надійшли протягом певного періоду. Він обчислюється як вартість довгострокових БА, що надійшли, до їх вартості на кінець періоду
2.	Коф. вибуття довгострокових БА	Показник відображає кількість активів, які вибули протягом цього певного періоду. Він обчислюється як вартість довгострокових БА, які вибули, до їх вартості
3.	Коф. приросту довгострокових БА	Цей показник відображає приріст активів і обчислюється як складені різниці між довгостроковими біологічними активами, що надійшли, та тими, що вибули, до їх вартості на початку року
Коф.и ефективності використання		
4.	Коф. виробничої віддачі довгострокових БА	Показник демонструє рентабельність біологічних цих активів і розраховується як показник чистого доходу від реалізації продукції до середньої вартості
5.	Коф. виробничої місткості довгострокових БА	Цей показник є оберненою величиною до Коф.а виробничої віддачі і створює середню вартість активів, що припадає на одну гривню
Продовження таблиці 1.3		
1	2	3
6.	Рентабельність БА	Цей показник оцінює ефективність використання БА і обчислюється як відношення чистого прибутку (збитку) до середньої вартості БА
7.	Коф. оборотності поточних БА	Цей показник характеризує швидкість обігу поточних БА і шляхом ділення чистого доходу від реалізації на середню вартість поточних БА.
8.	Період обороту поточних БА	Вказує кількість днів, необхідну для реалізації біологічного активу. Розраховується як відношення добутку середньорічної вартості поточних БА і 365 днів до чистого доходу.

Забезпечити вчасну реакцію на негативні тенденції у використанні активів, зосереджуючись на основних факторах, що найбільше впливають на

Подібна система показників дає змогу управлінському персоналу виявляти негативні аспекти в роботі з біологічними активами та оперативно усувати допущені помилки в діяльності.

Висновки до 1 розділу

1. Основними проблемами галузі тваринництва є низька якість продукції, зокрема молока, невідповідність європейським стандартам, недорозвинена ринкова інфраструктура, неконтрольований імпорт, використання застарілих технологій і обладнання, недостатня ветеринарна підтримка та неефективні канали збуту через проблеми в аграрній інфраструктурі. Для стабільного розвитку та підвищення ефективності галузі критичним є забезпечення належної державної підтримки, яка є елементом системи державного регулювання.

2. Дослідження показало, що біологічні включають активність живих рослин, тварин та інші біологічні ресурси, які належать підприємству і здатні приносити економічні вигоди в подальшому через їх використання в сільськогосподарському виробництві. Таке визначення уточнює сутність БА як об'єктів обліку та контролю для сільськогосподарських підприємств.

3. Управління біологічними активами у тваринництві вимагає чіткого визначення обліку об'єкта, організації синтетичного та аналітичного обліку, розробки облікової політики, ведення первинного обліку, внутрішнього контролю та проведення аналізу. Узгоджена робота цих елементів сприяє ефективному функціонуванню сільськогосподарських підприємств, забезпечуючи точність і надійність управлінських процесів.

РОЗДІЛ 2. СТАН ОБЛІКУ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ ТА ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Фінансово – економічна характеристика фермерського господарства «Лада Агро» Синельниківського району Дніпропетровської області

Фермерське господарство «Лада Агро», яке знаходиться в Синельниківському районі Дніпропетровської області, є самостійною юридичною особою, яка перебуває в оренді земельною ділянкою. Воно було зареєстроване 20 лютого 2012 року в Синельниківському відділі райдержадміністрації. Спеціалізація господарства включає вирощування зернових і технічних культур, а також свинарство. Підприємство працює відповідно до законодавства України, займається тваринництвом і вирощує елітні сорти зерна, зокрема озиму пшеницю, ярий ячмінь і соняшник. Вся продукція реалізується з отриманим доходом. виключно того, господарство проводить заходи для охорони навколишнього середовища та раціонального використання природних ресурсів. Ґрунтово-кліматичні умови регіону сприяють розвитку як рослинництва, так і тваринництва.

Основною плановою діяльністю ФГ «Лада Агро» є отримання прибутку через впровадження інноваційних технологій у вирощуванні зернових, технічних культур та продукції тваринництва, а також ефективне ведення господарства. Для економічного аналізу використовувалися дані фінансової звітності підприємства за 2021–2023 роки.

Аналіз структури та динаміки майна показав, що у 2023 році загальна вартість активів зросла на 1909 тис. грн у порівнянні з роком 2021 року. завдяки цьому, необоротні активи збільшилися на 211,4 тис. грн (85,07%), що підтримує позитивну тенденцію. Вартість капіталу також збільшилася на 1909 тис. грн, при цій найбільшій частині в загальному капіталі займає власний капітал, який збільшився на 454,96% за цей період. Загальна сума капіталу склала 12175,8 тис. грн, що є високим середнім показником у районі.

Аналіз руху основних засобів значне коливання основних показників. Вартість основних засобів на кінець 2023 року в порівнянні з 2021 роком збільшилася на 334,3 тис. (121,21%), хоча спостерігалися певні зміни в надійності використання основних засобів у процесі досліджень. Результати аналізу доходів від реалізації продукції у 2023 році показали обсяг виробництва на рівні 3217,3 тис. грн, що суттєво перевищує показник 2021 року.

Аналіз фінансової стійкості ФГ «Лада Агро» показав, що Коф. автономії у 2023 році становить 0,89, що є оптимальним значенням і відображає високу фінансову стійкість підприємства. Коф. маневреності власного капіталу досягає 1728,3, що забезпечує значну гнучкість у використанні власних коштів.

Аналіз ліквідності показав, що підприємство стикається з деякими труднощами в погашенні найбільш термінових зобов'язань, зокрема на 17,5 тис. грн., у 2023 році, що призвело до нестачі ліквідованих коштів для закриття цих зобов'язань. Проте інші показники ліквідності є позитивними і не залишаються під загрозу діяльності підприємства.

Таким чином, загальна оцінка фінансового стану підприємства сприймає його стабільність і можливість виконання зобов'язання в довгостроковій перспективі. За інтегрованим показником фінансового стану ФГ «Лада Агро» віднесено до класу «А», що свідчить про високий рівень фінансової діяльності та здатність повністю витримувати зобов'язання, зокрема щодо погашення основної суми боргу та відсотків. Додаткові розрахунки та таблиці наведено в додатках.

Аналіз структури і динаміки майна ФГ «Лада Агро» за період 2021–2023 років показує позитивні зміни у фінансовому стані підприємства. Збільшення загальної вартості майна на 1909 тис. грн у 2023 році з роком 2021 року про активне розширення ресурсної бази підприємства. Зростання необоротних

активів на 211,4 тис. грн (85,07%) вказує на стабільність та стратегічний розвиток господарства, орієнтований на збільшення основних фондів і забезпечення стабільної діяльності в аграрній сфері.

Оцінка капіталу підприємства показала значне збільшення власного капіталу, який збільшився на 454,96%, що є свідченням зміцнення фінансової бази. Це дає можливість ефективно спрямовувати ресурси на розвиток і модернізацію виробництва. Порівняння із середніми показниками району показує на високий рівень власного капіталу ФГ «Лада Агро» — 12175,8 тис. грн, що є вищим за середній показник по Синельниківському району. Зростання вартості основних засобів на 334,3 тис. грн у 2023 році підтверджує активну модернізацію технічної бази підприємства.

2.2. Характеристика організації роботи бухгалтерських служб та оцінка базових засад облікової політики підприємства

Відповідальність за ведення облікових робіт у ФГ «Лада Агро» заявлена на бухгалтерську службу. Оскільки підприємство є невеликим і налічує лише 18 працівників, функції бухгалтерського обліку виконує один бухгалтер, який відповідає всім аспектам фінансової діяльності. Така організація роботи є оптимальною для господарства, після чого бухгалтер має унікальний досвід і кваліфікацію, добре знайомий з особливостями роботи підприємства, має досвід у цій сфері, дотримуватись професійного етичного кодексу та постійно вдосконалює свої знання.

Якщо на підприємстві працює лише один бухгалтер, він є основною відповідальною особою з питань бухгалтерського обліку та веде його самостійно.

У ФГ «Лада Агро» використовується автоматизована система бухгалтерського обліку, що значно прискорює обробку та передачу облікової інформації за повними напрямками.

Організація бухгалтерського обліку також включає належні документи зберігання. Ефективна система зберігання лише не гарантує виконання вимог строків збереження документів, але забезпечує їх доступність у будь-який час для надання додаткових довідок. Первинні документи, облікові реєстри, звіти та інші матеріали охорони повинні знаходитися в бухгалтерії підприємства, у спеціально обладнаних приміщеннях або закритих шафах, доступ до яких контролюється відповідними особами.

У ФГ «Лада Агро» встановлені чіткі строки зберігання бухгалтерських та кадрових документів. Головний бухгалтер відповідає за їх збереження, належне оформлення та тимчасову передачу до архіву. Він також узгоджує питання щодо призначення, звільнення та переміщення матеріально відповідальних осіб.

Для забезпечення точності облікових даних у ФГ «Лада Агро» проведено щорічну інвентаризацію, що дозволяє порівняти облікові дані з фактичною наявністю майна.

Таким чином, можна зробити висновок, що організація бухгалтерського обліку на ФГ «Лада Агро» сформує головний бухгалтер, призначення та звільнення якого прийнято за рішенням керівника підприємства.

2.3. Документальне оформлення обліку біологічних активів господарства

Оскільки ФГ «Лада Агро» спеціалізується на тваринництві, зокрема на вирощуванні великої рогатої худоби молочного напрямку, не всі передбачені законодавством форми використані для фіксації господарських операцій. Однією з основних операцій є формування основного стаду, яке створюється за допомогою документа ДБАСГ-2. У цьому документі вказуються важливі

дані про тварин, зокрема їх ідентифікаційний номер, статтю, вагу, балансову вартість та інші характеристики. Поточні БА на підприємствах складаються з молодняку тварин, таких як бички та телички різних вікових груп. Для обліку цих активів застосовуються типові форми, визначені законодавством. (рисунок 2.1).

ПБАСГ-3«Документ для обліку приплоду тварин»
ПБАСГ-6 «Документ для обліку поточних БА тваринництва (забій, обробка, природний загибель)»
ПБАСГ-9 «Документ для обліку переведення тварин з однієї групи в іншу в межах поточних БА»
ПБАСГ-10«Відомість зважування тварин»
ПБАСГ-11 «Розрахунок визначення приросту»
ПБАСГ-12«Книга обліку руху тварин і птиці на фермі»
ПБАСГ-13«Звіт про рух тварин і птиці на фермі»
ПБАСГ-14 «Реєстраційний журнал приплоду та вирощування молодих тварин»
ПБАСГ-15«Журнал реєстрації осіменіння корів і телиць»

Рис. 2.1. Типові форми первинних документів з обліку поточних БА, що використовуються на підприємстві

Для фіксації кожної з вищезазначених операцій застосовуються спеціально розроблені типові форми, які дозволяють стандартизувати облікову інформацію та спрощують процес введення даних. Це забезпечує не лише точність та правильність ведення обліку, але дозволяє скоротити час на обробку та аналіз даних. У таблиці 2.1 наведено перелік цих форм, з детальним описом їх призначення, змісту та основних реквізитів, що забезпечують їх ефективне використання в практичній діяльності підприємства. Використання цих форм забезпечує відповідність облікових даних вимогам нормативно-правових актів і сприяє підвищенню ефективності та прозорості бухгалтерського обліку.

Таблиця 2.1

Характеристика типових форм первинних документів з обліку поточних
БА(ПБАСГ–9,ПБАСГ–10,ПБАСГ–11)

№	Назва документа	Характеристика	Обов'язкові дані
1	ПБАСГ–9«Акт на переведення тварин з групи в групу в межах поточних БА»	Цей документ складається при переведенні тварин з однієї статево-вікової групи до іншої, зокрема при їх включенні до основного стаду. Його заповнюють зоотехнік, завідувач фермою або бригадир у день здійснення переведення. Підтвердженням достовірності операції є підпис особи, яка здійснила переміщення тварин. Акт затверджується підписами керівника підрозділу та завідувача фермою, після чого його передають до бухгалтерії протягом місяця	У документі вказується категорія тварини, з якої її переводять, та на яку групу її переводять, інвентарний номер (або клічка), стаття, окрас, дата народження, кількість голів, вага, балансова вартість, а також особа, яка несе відповідальність за цю тварину
2	ПБАСГ–10 «Відомість зважування тварин»	Цей документ використовується для зміни реєстрації ваги тварини протягом її життя. Вага фіксується щомісяця, а також при переведенні тварин з однієї групи в іншу, передаючи їх від одного відповідального працівника до іншого, при вибракуванні з основного стаду та в інших ситуаціях. Документ складається зоотехніком, керівником ферми або бригадиром в одному примірнику. Після цього він підписується зоотехніком, бригадиром і працівником, відповідальним за тварину. Отримана інформація про використання для подальшого заповнення форми ПБАСГ-11	У документі вказуються тип та категорія тварин, їх інвентарний номер або клік, вага на момент останнього зважування, поточна вага, а також різниця між цими показниками, яка відображає зміни
3	ПБАСГ–11 «Розрахунок визначення приросту»	Цей документ використовується для обчислення приросту живої маси тварин і складається з завідувачем ферми або бригадиром, що міститься, як для всієї ферми, так і для окремих груп тварин	Для розрахунків використовується інформація з відомостей про ідентифікацію тварин, а також з документів, що реєструють їх надходження та вибуття

На агропідприємствах, що займаються тваринництвом, часто проводяться операції з переміщення тварин між групами в межах поточних БА, а також зважування тварин і визначення їх приросту. Завідувач ферми або

бригадир видалення тварин за обліковими групами відповідно до недостатньо, живою масою та приростом. Для кожної групи тварин ведеться окремий аналітичний рахунок за формою ПБАСГ – 14, на якому відображається інформація про худобу від народження до народження. Дані цієї форми використовують для складання Звіту про рух тварин і птахів на фермі (ПБАСГ – 13). Щоденний облік руху тварин фіксується в Книзі обліку руху тварин і птиці на фермі.

Кожен структурний підрозділ підприємства веде свій журнал, який містить всю необхідну інформацію про вашу тварину, зокрема їхні кліки, ідентифікаційні номери, дату народження, живу при народженні, а також дані про батьків. Журнал повинен бути належним чином прошнурований, пронумерований і підписаний усіма відповідними особами. Крім цього, він включає результати зважування, які фіксуються в спеціальних відомостях про зважування тварин.

2.4. Синтетичний та аналітичний облік біологічних активів тваринництва та рослинництва ФГ «Лада Агро»

Для обліку БА у рамках Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, зобов'язань та господарських операцій передбачені окремі рахунки:

- рахунок 16 "Довгострокові БА";
- рахунок 21 "Поточні БА".

Ці рахунки є активними і використовуються для відтворення надходження БА за благополуччя та їх вибуття – по кредиту. Для детальнішого обліку передбачено субрахунки, які уточнюють рух БА. На підприємстві ФГ «Лада Агро» для обліку довгострокових БА використовуються такі субрахунки:

субрахунок 163 "Довгострокові БА тваринництва, оцінені за справедливою вартістю";

субрахунок 164 "Довгострокові БА тваринництва, оцінені за первісною вартістю".

На досліджуваному підприємстві аналітичний облік поточних БА організовано з урахуванням класифікації тварин за смертно-віковими групами (див. рисунок 2.4). Це дозволяє більш точно відслідковувати динаміку розвитку тварин і забезпечує ефективне управління ресурсами. Дані щодо довгострокових БА фіксуються та аналізуються у Відомості 4.2 с.-г., яка служить основою для підготовки фінансової звітності підприємства.

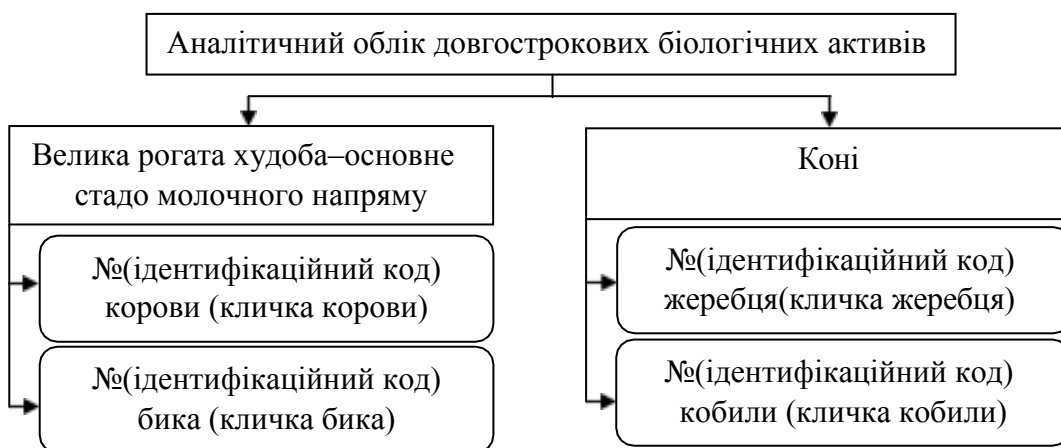

Рис.2.3. Аналітичний облік довгострокових БА на ФГ «Лада Агро»

Така систематизація обліку дозволяє отримати детальну інформацію для прийняття управлінських рішень. в залежності від того, цей підхід забезпечує відповідність облікової практики вимогам нормативних актів. Важливою складовою є також забезпечення точності даних для подальшого аналізу фінансового стану підприємства.

Аналітичний облік є важливою частиною ефективного управління довгостроковими біологічними активами. У ФГ «Лада Агро» він ведеться окремо для кожної тварини, що дозволяє забезпечити точне й детальне відображення інформації про БА (див. рисунок 2.3).

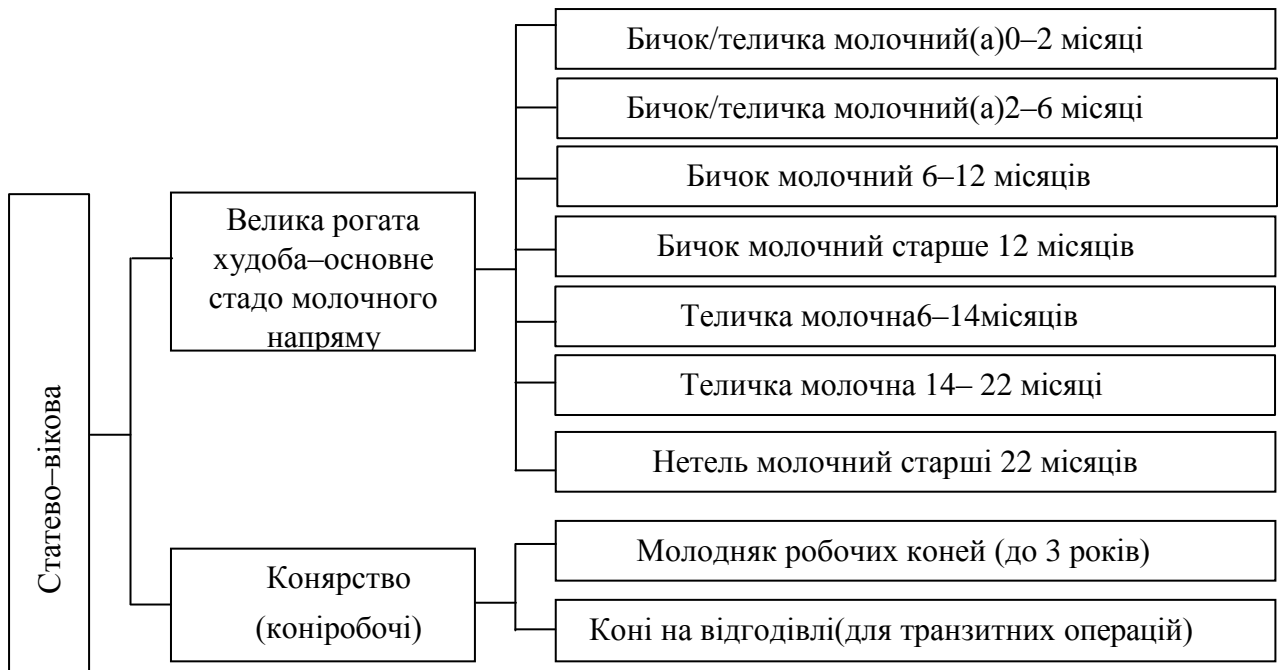

Рис.2.4. Аналітичний облік поточних БА на
ФГ «Лада Агро»

Аналітичний облік глобальної ключової ролі в ефективних управлінських операціях, пов'язаних з поточними біологічними активами. На підприємстві ФГ «Лада Агро» ці активи класифікуються за категоріями тварин, що забезпечують чітку організацію даних і дозволяють забезпечити точність обліку для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Дані для кожної смертно-вікової групи фіксуються у Відомостях 8.1 с.-г. та 8.2 с.-г., які використовують під час підготовки фінансової звітності. Це протікає взаємозв'язок між синтетичним та аналітичним виглядом, який є невід'ємною частиною обліково-аналітичної системи. Інформація, отримана через ці облікові системи, має критичне значення для прийняття управлінських рішень.

Аналіз організації синтетичного та аналітичного обліку на ФГ «Лада Агро» показує, що підприємство веде господарські операції відповідно до чинних нормативних вимог, демонструючи високий рівень професіоналізму бухгалтерського персоналу. Крім того, система аналітичного обліку є добре структурованою та дієвою, що сприяє оперативному й обґрунтованому прийняттю управлінських рішень.

2.5. Проблемні питання щодо організації і методики бухгалтерського обліку біологічних активів та їх удосконалення

Результати проведених досліджень свідчать про наявність чіткого, але загального визначення терміну «активний біологічний». Тлумачення цього поняття, представлене в нормативно-правових актах, не враховує всіх аспектів, пов'язаних із бухгалтерським обліком таких активів. Хоча належно розроблена облікова політика є важливою складовою ефективного обліку, сільськогосподарські підприємства часто виникають із труднощами в її формуванні. Багато керівників підходять до цього процесу поверхово, не враховуючи особливостей своєї діяльності.

Більшість аграрних підприємств створили облікову політику на початковому етапі діяльності, орієнтуючись на перші нормативні акти з бухгалтерського обліку, і згодом не внесли до неї зміни, незважаючи на значні економічні трансформації. Крім того, у внутрішніх наказах часто недостатньо висвітлені питання, пов'язані з обліковою політикою, що показують про недооцінку її значущості.

Ринкові дослідження дослідили, що саме з головних проблем є оцінка БА за справедливу вартість, яка хоча й потребує значних витрат, дозволяє точніше визначити реальну вартість активів. Для забезпечення достовірності та точності бухгалтерського обліку необхідно вдосконалювати підходи до визначення вартості БА. Це можна досягти шляхом розвитку аграрної галузі, оновлення стандартів та підвищення прозорості облікової інформації.

Організація ефективного синтетичного та аналітичного обліку БА залишається без ключових проблем. В цілому система бухгалтерського обліку потребує уваги з боку держави, що включає оновлення законодавчих актів, удосконалення нормативних стандартів та детальний аналіз результатів в аграрному секторі. Для цього необхідно оптимізувати синтетичний, аналітичний і первинний облік, вдосконалити методи аналізу, розширити

вимоги до розкриття інформації та полегшити процес визначення фінансових результатів.

Вирішення цих завдань значною мірою залежить від професіоналізму керівників і бухгалтерів підприємств. Тісна співпраця між державними органами, управліннями та бухгалтерами сприятиме покращенню якості обліку БА та підвищенню ефективності роботи аграрного сектору.

Висновки до 2 розділу

1. Фермерське господарство «Лада Агро», що розташоване в Синельниківському районі Дніпропетровської області, демонструє позитивну динаміку фінансових результатів. За період з 2021 по 2023 роки спостерігалось суттєве збільшення основних станів активів і капіталу, зокрема власний капітал зріс на 454,96%. Це забезпечує про фінансову стабільність господарства, підвищення ефективності його діяльності та здатність виконувати фінансові зобов'язання. Також зростання оборотності основного капіталу та підвищення доходності підтверджують посилення ділової активності підприємства.

2. Ліквідність і платоспроможність підприємства досягаються з певними труднощами через недостатню кількість високоліквідних активів для покриття поточних зобов'язань ($A1 < П1$). поки на це, загальний фінансовий стан підприємства залишається стабільним. Показники ліквідності щодо середньострокових зобов'язань вказують на здатність господарства оперативно виконувати ці зобов'язання, що забезпечують його платоспроможність.

3. Організація бухгалтерського обліку у ФГ «Лада Агро» є ефективною, зважаючи на невеликі масштаби діяльності підприємства. Один бухгалтер з достатнім рівнем професійних знань та досвіду забезпечує коректне ведення бухгалтерії та складання звітності, що дозволяє уникати помилок і забезпечує

прозорість фінансової інформації. Автоматизація бухгалтерських процесів та належного зберігання документації сприяють підвищенню ефективності роботи бухгалтерії.

4. БА господарства «Лада Агро» включають найкращі категорії тварин, які потребують підсумкової класифікації та організації для забезпечення точного обліку та надійної основи для управлінських рішень. Інформація про статеву-вікову групу тварин фіксується за спеціальними відомостями 8.1 с.-г. і 8.2 с.-г., що має важливе значення для підготовки фінансової звітності. Синтетичний та аналітичний облік є ключовими елементами обліково-аналітичної системи підприємства, і дані, отримані через ці процеси, мають прямий вплив на прийняття управлінських рішень.

5. Однак, ведення бухгалтерського обліку БА супроводжує низьку проблему, яка вимагають втручання на державному рівні. Це включає в себе дію чинного законодавства, оновлення нормативних стандартів та проведення детального дослідження стану аграрного сектору разом з особливостями бухгалтерського обліку в цій галузі. Запропоновані заходи сприяють покращенню синтетичного, аналітичного та первинного обліку, вдосконаленню методів аналізу, розширенню вимог до розкриття інформації та спрощенню процесу визначення фінансових результатів.

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ПОТОЧНИХ ТА ДОВГОСТРОКОВИХ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Аналіз біологічних активів тваринництва та рослинництва на підприємстві на ФГ «Лада Агро»

Оскільки БА є ключовим елементом діяльності ФГ «Лада Агро», для покращення процесу прийняття управлінських рішень необхідно провести аналіз їх структури та змін (додаток Л).

БА на підприємствах виділені на довгострокові та поточні активи. (рис.3.1).

Рис. 3.1. Динаміка структури БА на ФГ «Лада Агро» за 2021-2023 рр., тис. грн

Отже, можна зробити висновок, що значну частину загальної вартості БА складають довгострокові активи, які щорічно збільшують свій вміст у загальній структурі БА.

Аналіз отриманих даних показує від'ємну динаміку БА на ФГ «Лада

Агро», що зображено на малюнку 3.2. Як видно на малюнку 3.2, відбулося суттєве зменшення обсягу як довгострокових, так і поточних БА, що стало наслідком продажу худоби та закриття деяких ферм.

Рис.3.2. Динаміка БА, в тому числі довгострокових та поточних на ФГ «Лада Агро» за 2021-2023 рр., тис. грн

У 2022 році на підприємствах спостерігалось незначне скорочення довгострокових БА, яке склало 82 712 тис. грн відповідно з 2021 роком. У 2023 році це зменшення продовжилось і склало ще 53 724 тис. грн відносно попереднього року. Щодо поточних БА, у 2022 році їх вартість зменшилася на 18 400 тис. грн відповідно з 2021 роком, а у 2023 році зменшилося ще 16 661 тис. грн. Така тенденція зростання занепокоєння, хоча швидке скорочення основних господарських активів може свідчити про наявність проблем в управлінському підприємстві.

У структурі поточних БА ФГ «Лада Агро» домінують тварини, які перебувають на вирощуванні та відгодівлі, хоча також наявні інші активи. відповідно, частка інших поточних БА у загальному обсязі становила 0,39% у 2021 році, 0,26% у 2022 році та 0,36% у 2023 році.

Зважаючи на важливість довгострокових БА для функціонування

підприємства, було проведено розрахунки ключових показників, таких як надходження, витривалість, приріст, виробнича ефективність та виробнича потужність.

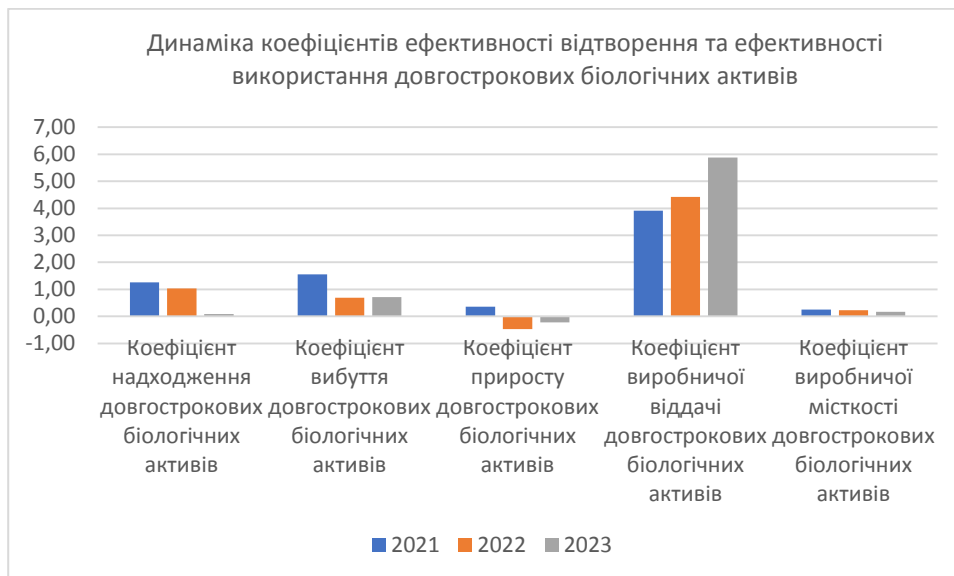

Рис.3.3. Динаміка Коф.ів ефективності відтворення та ефективності використання довгострокових БА на ФГ «Лада Агро» за 2021 - 2023 рр., грн/грн

Аналізуючи дані, наведені на рисунку 3.3, можна відзначити, що кількість Коф.ів демонструє тенденцію до зниження. У 2022 році Коф. виробничої віддачі зріс на 0,5 грн/грн порівняно з 2021 роком, що збільшило збільшення надходження довгострокових БА. Однак зниження Коф.ів виробничої місткості вказує на нераціональне використання активів підприємства, що в результаті може негативно вплинути на доходи, отримані від їх експлуатації.

Результати розрахунку рентабельності також підтверджують цю неефективність, які наведені на рис. 3.4.

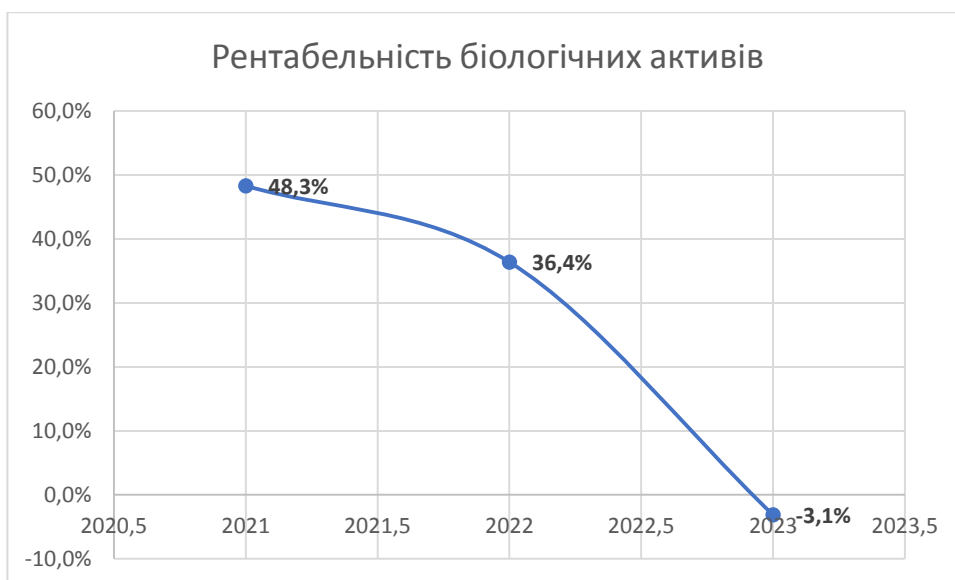

Рис. 3.4. Рентабельність БА на ФГ «Лада Агро»

Показники рентабельності БА свідчать, що навіть у періоди збитків підприємство було б спроможніше задовольнити свої потреби та забезпечити отримання необхідного прибутку. Коф. оборотності поточних БА демонструє поступове зростання щороку, що свідчить про більш інтенсивне використання цих активів у поточному звітному періоді.

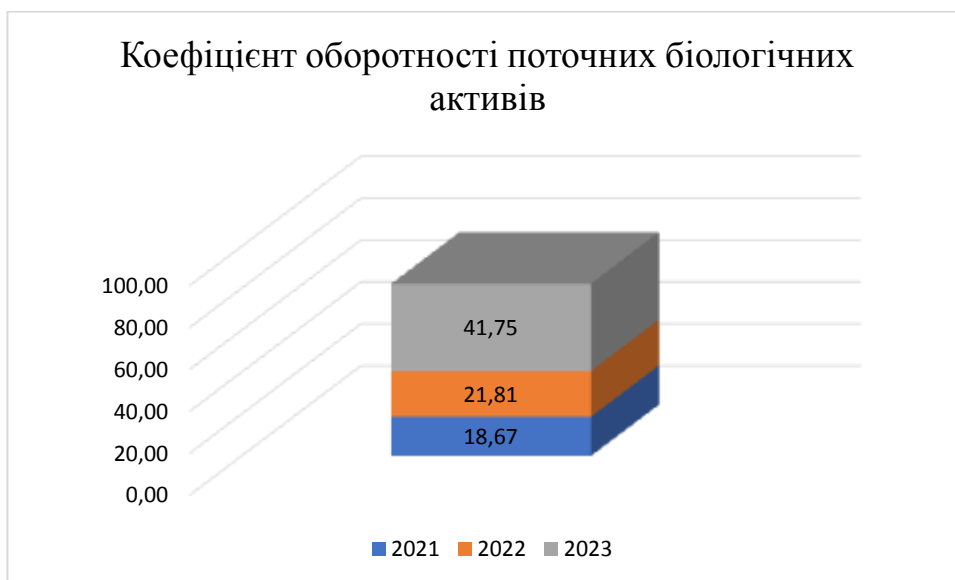

Рис. 3.5. Динаміка Коф.а оборотності поточних БА

Тривалість оборотності поточних БА зменшилася з 2021 роком: у 2022 році вона скоротилася на 3 дні, а в 2023 році – ще на 8 днів порівняно першого

року. Збільшення швидкості обороту активів у поєднанні зі скороченням його періоду свідчать про підвищення ділової активності підприємства.

3.2. Діагностика стану обліково-аналітичного забезпечення управління поточними біологічними активами тваринництва

Управління поточними біологічними активами у тваринництві базується на глибокому розумінні специфіки сільськогосподарського виробництва та особливостей тваринництва, що враховуються під час створення обліково-аналітичного забезпечення в рамках обліково-аналітичної системи агропідприємства. Дослідження організації обліку поточних БА у ФГ «Лада Агро» показало, що формування облікової інформації для управлінських потреб (голови правління, головного зооінженера, головного ветеринарного лікаря) базується на комплексі даних оперативного, бухгалтерського та статистичного обліку. Основні джерела інформації для управління поточними біологічними активами формуються в межах обліково-аналітичної системи підприємства на етапах первинного обліку та аналітичної обробки. Коректна організація первинного обліку є ключем до отримання якісної інформації для системи бухгалтерського обліку та економічного аналізу, що сприяє ухваленню ефективних управлінських послуг.

Інформація, наведена в бухгалтерських рахунках та фінансовій звітності, не дозволяє повною мірою відобразити якісні та кількісні характеристики БА та їх зміни. Тому виникає потреба у створенні обліково-аналітичної системи, яка забезпечує оперативне формування та аналіз даних, доступних для керівників виробничих підрозділів і зоотехнічної служби, залучених до процесів, пов'язаних із біологічними перетвореннями тварин.

Науковці висловлюють думку, що рослини і тварини, майбутні активи за свою природу, мають обліковий запис окремо. Вони повинні бути чітко відображені в балансі, і будь-які маніпуляції з обліковими записами з

призначення підготовки фінансової звітності є неприпустимими. До запровадження П(С)БО 30 «БА» для обліку поточних БА у тваринництві використовувався рахунок «Тварини на вирощуванні та відгодівлі». Практика господарювання в сільському господарстві точно підтвердила, що така назва більш відповідає суті обліку об'єкта та краще характеризувала його, ніж сучасна назва «Поточні БА».

Економісти, які спеціалізуються на обліку сільськогосподарських підприємств, підкреслюють приналежність окремого обліку тварин, тоді як рослини доцільніше відображати в складі незавершеної продукції на рахунку 23 «Виробництво», без перенесення їх на рахунок 21 при формуванні балансу. Це пояснюється забезпеченістю і можливістю розмежування поточних БА рослинництва та тваринництва у фінансовій звітності замість об'єднання їх у статті «Поточні БА». Такий підхід є обґрунтованим, оскільки рослинництво і тваринництво становлять ключові напрями діяльності аграрних підприємств, а керівництво потребує детальної інформації про стан кожного з цих секторів та використання основних активів.

Облікова політика важливу роль у забезпеченні ефективного обліку й аналізу управління поточними біологічними активами тваринництва. Її розробка повинна базуватися на системному підході, де всі елементи політики взаємозв'язані та впливають на витрати, доходи і фінансові результати підприємства. Політика має бути закріплена Наказом про облікову політику, у якій повідомляється склад статей витрат на виробництво продукції поточних БА, методи обліку витрат, порядок розрахунку собівартості продукції, розподіл витрат на умовно-постійні та змінні, а також методика оцінки беззбитковості виробництва.

Для проведення комплексного аналізу ефективності використання поточних БА доцільно представлено блок-схему факторного аналізу, яка охоплює як результативні, так і витратні.

Результативний компонент потребує аналізу обсягів виробництва продукції тваринництва, що представлено на рис. 3.6.

Рис. 3.6. Блок-схема факторного аналізу обсягу виробництва продукції тваринництва

Діагностика стану професійного забезпечення управління у ФГ «Лада Агро» виявила певні проблеми в обліковій політиці, прописаній у наказі. Встановлено, що на підприємстві відсутня ефективна система внутрішнього контролю, тому керівництво, зокрема голови правління, має створити умови для належного ведення бухгалтерського обліку поточних БА тваринництва та забезпечити суворий контроль за дотриманням внутрішнього режиму всіма підрозділами і працівниками.

Собівартість продукції є показником економічної ефективності виробництва, після виведення витратного компонентного аналізу. Комплексний факторний аналіз собівартості повинен отримати різноманітні чинники, які забезпечують оцінку витрат на одиницю поточних БА, а також продуктивність кожної одиниці. Це наочно показано на прикладі собівартості природи живої маси тварин, що наведено на рис. 3.7.

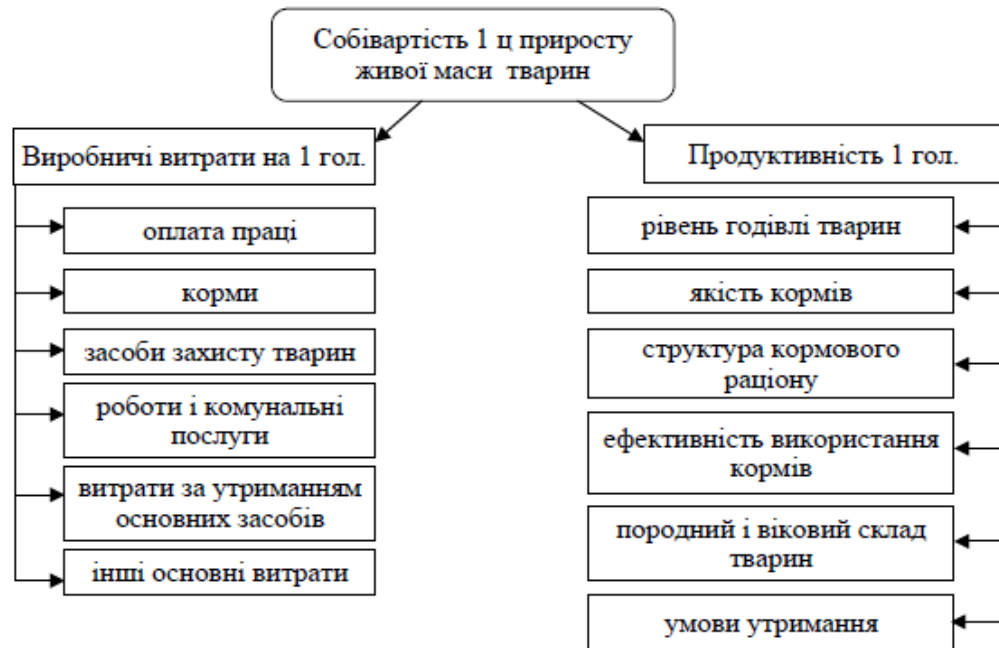

Рис.3.7.Блок-схема факторного аналізу собівартості 1 ц. приросту живої маси тварин-поточних БА

Для аналізу ефективності використання поточних БА необхідно запровадити систему показників, яка дасть змогу всебічно оцінити віддачу від потенціалу БА та програмування ключових напрямків для коригування стратегії розвитку тваринництва. На даний момент поточні БА є важливою частиною ресурсного потенціалу підприємства.

Для оцінки їх економічної ефективності можна отримати такі показники, як вихід на 1 гривню вартості поточних БА тваринництва, визначений за первісною вартістю, а також закремими величинами валової продукції, чистого доходу (виручки) від реалізації продукції тваринництва та валового доходу від цієї діяльності. Ці показники повинні обчислюватися на двох рівнях: для всього тваринництва та для окремих видів продукції.

Отримані результати надають керівництву підприємства інформацію про ефективність використання поточних БА у контексті економічних результатів діяльності. Для кожного виду продукції доцільно визначати та аналізувати показники виходу на 1 гривню вартості поточних БА, що дає можливість оцінити віддачу від використання кожного виду активів.

З урахуванням цієї системи показників була проведена аналітична діагностика ефективності використання поточних БА на прикладі ФГ «Лада Агро». (табл. 3.1).

Протягом періоду з 2021 по 2023 рік спостерігалось загальне зростання віддачі від поточних БА, однак це покращення в основному зумовленого підвищення цін на продукцію, а також виручки, яка не була пропорційною початковій оцінці активів у відповідних галузях тваринництва. Проте серйозною проблемою залишається стабільне зростання збитковості поточних біологічних активів

Для ефективного розвитку тваринництва необхідно запровадити новий рівень обліково-аналітичного забезпечення, що обґрунтовуватиметься на комплексній економічній діагностиці стану управління поточними біологічними активами. Пріоритетними напрямками має бути проведений аналіз ефективності використання активів та витрат на їх утримання, а також оцінка оку.

Основним фактором цього зростання є витрати на утримання кожної одиниці худоби, зокрема через подорожчання кормів, збільшення витрат на зоотехнічне та ветеринарне обслуговування, зростання витрат на оплату праці фермерських працівників та витрати на утримання.

Основним фактором цього зростання є витрати на утримання кожної одиниці худоби, зокрема через подорожчання кормів, збільшення витрат на зоотехнічне та ветеринарне обслуговування, зростання витрат на оплату праці фермерських працівників та витрати на утримання основних засобів. Це призводить до зниження рентабельності в галузі та вимагає перегляду методів управління витратами. Для досягнення стійкого фінансового результату необхідно впроваджувати заходи щодо оптимізації витрат і підвищення продуктивності праці, а також покращення технічного оснащення фермера.

Таблиця 3.1

Економічна ефективність використання поточних БА (ПБА)

тваринництва

Показники	2021р.	2022р.	2023р.	Відхилення 2023р. від 2021р. (+,-)
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції, тис. грн.:				
- приросту живої маси великої рогатої худоби	65,1	38,0	717,0	650,9
- приросту живої маси свиней	1884,3	1331,0	3291,0	1403,7
Первісна вартість ПБА тваринництва, тис. грн.:				
- великої рогатої худоби	474,0	93,6	580,7	105,65
- свиней	408,0	457,9	553,6	144,9
Одержано продукції в натуральному виразі з розрахунку на 100 грн. первісної вартості ПБА галузі, кг:				
- приросту живої маси великої рогатої худоби	9,5	9,6	9,2	-0,2
- приросту живої маси свиней	54,5	46,3	46,7	-7,7
Одержано чистого доходу (виручки) від реалізації продукції з розрахунку на 100 грн. первісної вартості ПБА галузі, грн.:				
- приросту живої маси великої рогатої худоби	13,8	9,8	23,3	109,4
- приросту живої маси свиней	460,8	291,4	593,1	132,2
Одержано прибутку (збитку) від реалізації 1 ц приросту живої маси, грн.:				
- великої рогатої худоби	-1142,90	-751,85	-1331,97	188,07
- свиней	-271,55	-184,21	-491,88	217,33
Рівень збитковості поточних БА за первісною вартістю, %				
- скотарства	-51,63	7,48	-40,31	10,32*
- свинарства	15,06	8,85	17,60	1,54*
* Відсоткові пункти				

Здійснений аналіз дозволяє встановити, що підхід до оцінки стану збиткових секторів тваринництва на фоні високої рентабельності рослинництва потребує перегляду.

3.3. Оптимізація поточних біологічних активів підприємства

Використання методів проектного управління та відповідних програмних інструментів може суттєво підвищити ефективність управління поточними біологічними активами. Наприклад, у рослинництві це можуть бути технологічні карти для вирощування сільськогосподарських культур, а у тваринництві – технологія утримання та розведення тварин. На ринку є різноманітні програмні засоби, які допомагають у цих завданнях, наприклад, MS Project, що має широкий функціонал. Протестова вартість ліцензії цієї програми коливається від 34 до 70 тисяч гривень, що може бути надто високою для ФГ «Лада Агро». Для малих сільськогосподарських підприємств варто звернути увагу на безкоштовні програмні продукти, такі як Libre Project. Хоча ця програма має обмежений набір функцій, її можливостей достатньо для ефективного управління проектами (рис. 3.6).

Управління проектами (УП) – це мистецтво координації людських і матеріальних ресурсів протягом усього проекту життєвого циклу з наданням досягнутих визначених результатів за складом, обсягом робіт, вартістю, часом, якістю та задоволенням учасників за допомогою сучасних методів і техніки управління. І.І. Мазур і В.Д. Шапіро розпочинає управління проектами як методологію організації, планування, керівництва, координації трудових, фінансових і матеріально-технічних ресурсів протягом проектного циклу, спрямованого на досягнення цілей проекту за допомогою сучасних управлінських технологій для забезпечення запланованих результатів [1].

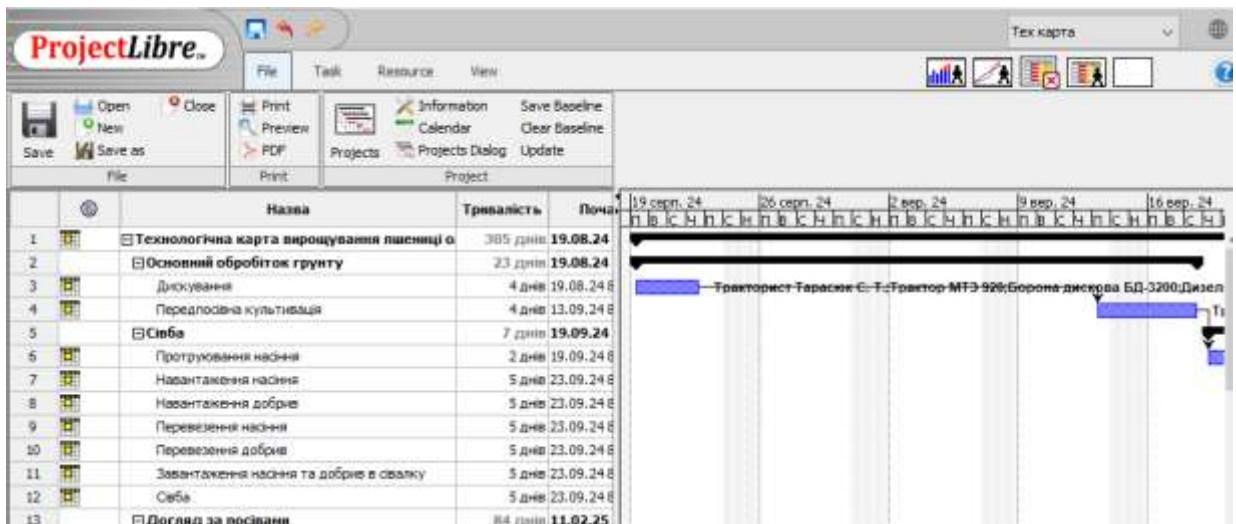

Рис. 3.6. Фрагмент електронної технологічної карти в Libre Project

Методологія управління проектами виникає в зосередженні прав та відповідальності за все виконання проекту в одній особі або невеликій групі. Менеджер проекту забезпечує його реалізацію, виконуючи ключові управлінські функції, хоча не обов'язково виконує всі завдання самостійно. За визначенням фахівців PMI, функції управління проектами поділяються на базові та інтегровані.

Базові функції включають: предметну область, якість, час та вартість.

Інтегровані функції охоплюють: надійність і ризики, людські ресурси, контракти (матеріально-технічні, закупівлі, постачання), комунікації та інформацію. Така структура функцій управління проектами є корисною для керівника проекту, тому вона зручно організовує його управлінську діяльність і вибирає найбільш ефективні інструменти для виконання всіх функцій [2].

Для автоматизації управління проектами використовується методологія мережевого планування та управління, яка включає структурне та календарне планування, а також оперативне управління. Підхід враховує особливості підприємства і використовує фактичні дані щодо різних аспектів проекту, таких як посівні площі, технології вирощування, наявності ресурсів тощо.

Структурне планування забезпечення поділу проекту на етапи та завдання, визначення їх обсягів, тривалості виконання та строків. Результатом цього етапу є створення сіткової графіки робіт.

Календарне планування відбувається в складанні тимчасової діаграми робіт і розподілу ресурсів для їх виконання. Це дозволяє сформувати діаграму Ганта, яка відображає періоди виконання робіт на часовій осі.

Оперативне управління включає порівняння фактичного виконання робіт із запланованим графіком і коригування планів у разі відхилення від них.

Методологія управління проектами підтримує процеси планування та управління біологічними активами, організацію виконання робіт, контроль витрат і прийняття управлінських рішень.

Висновки до 3 розділу

1. Управління біологічними активами базується на комплексному аналізі, який є важливою складовою аналітичної підтримки цього процесу. Визначено, що основним джерелом для аналізу є фінансова звітність, а також значення інформаційного забезпечення для прийняття обґрунтованих рішень. Проте питання аналізу БА досі не є повністю дослідженими, а нові наукові публікації з цією темою є обмеженими та недостатньо аргументованими.

2. Для забезпечення продовольчої безпеки країни необхідно забезпечити низку організаційно-управлінських завдань, зокрема пов'язаних з виробництвом якісної та безпечної продукції тваринництва. Ефективність системи управління тваринництвом досягається лише за умов належного обліково-аналітичного забезпечення, яке включає збір первинної інформації, її систематизацію за допомогою методів економічного аналізу. Це дозволяє приймати обґрунтовані управлінські рішення у виробничих процесах.

3. Використання методів проектного управління та програмного забезпечення, таких як MS Project або безкоштовні аналоги на кшталт Libre Project, може значно підвищити управління біологічними активами на сільськогосподарських підприємствах. Застосування цих інструментів дозволяє ефективно планувати, координувати та контролювати процеси вирощування сільськогосподарських культур і утримання тварин, що забезпечує своєчасне виконання запланованих завдань. Методологія управління проектами, яка включає структурне та календарне планування, а також оперативне управління, допоможе оптимізувати витрати, підвищити ефективність виробничих процесів і забезпечити конкурентоспроможність підприємства.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

1. Російське вторгнення спричинило значне руйнування в аграрному виробництві та сільських районах України. Війна лише посилила боротьбу за ресурси та державну підтримку між великими агропідприємствами та малими фермерськими господарствами, але й постійно актуалізувала питання майбутнього українського сільського господарства. Поки країна шукає шляхи відновлення та розвитку своєї економіки, важливо розглядати численні проблеми, які стоять перед агросектором, а також вплив війни на глобальну продовольчу безпеку. Багато сільськогосподарських та переробних підприємств зазнали руйнувань, а через окупацію території зменшилися посівні площі та обсяги виробництва зернових культур, що призвело до скорочення загальної кількості сільськогосподарських угідь більш ніж на 20%. Забезпечення продовольчої безпеки стало ще більш актуальним у контексті зростання населення та зростання природних ресурсів. Для відновлення аграрного сектору необхідно здійснити комплексні заходи, спрямовані на відновлення виробництва та ліквідацію наслідків війни.

2. Під терміном "БА" розуміються природні ресурси, які оцінюються та контролюються сільськогосподарським підприємством, здатним виробляти продукцію або нові БА та приносити підприємству економічні вигоди. Аналізуючи класифікацію БА, можна виокремити деякі проблемні моменти. Класифікація розподілу об'єктів на категорії за загальними характеристиками. У бухгалтерії найбільш розширеною є класифікація БА за терміном використання, зокрема поділ на поточні та довгострокові, що є основою для складання балансу. Окремою ознакою є підхід до оцінки БА, крім можливості двох варіантів оцінки: за справедливою або первісною вартістю. Варто також виділити довгострокові БА, які розділяються на ті, що підлягають амортизації, і ті, що не підлягають. За нашою думкою, амортизація повинна нараховуватися на всі довгострокові БА, незалежно від методу їх оцінки.

3. ФГ «Лада Агро» з Синельниківського району Дніпропетровської

області особливо до малих підприємств. У структурі капіталу господарства основну частину включає власний капітал, що показує про фінансову стабільність та незалежність від зовнішніх джерел фінансування. Ліквідність та платоспроможність підприємства знаходяться на високому рівні, що дозволяє йому успішно виконувати свої зобов'язання.

4. Ефективність контролю за господарською діяльністю підприємства значною мірою залежить від належного документування обліку БА. Виявлено, що для обліку БА підприємство використовує декілька основних первинних документів, серед яких є «Акт про прийняття довгострокових БА тваринництва (формування основного стаду)» та «Акт про списання довгострокових БА тваринництва (вибракування тварин)». Для поточних БА використовують інші документи, зокрема «Акт на оприбуткування приплоду тварин», «Акт на вибуття поточних активів тваринництва (забій, прирізка та падіж)», а також ряд інших специфічних актів і відомостей, які містять детальний облік і рух тварин. .

5. Аналітичний облік довгострокових БА на підприємстві створюється за певними групами, а облік оборотних активів – більш детально, з огляду на числові групи. Однак підприємство стикається з проблемами неефективного використання БА, що призводить до економічних збитків і може негативно відзначитися на його фінансовій стабільності. Водночас, мати позитивну динаміку у сфері управління поточними біологічними активами, що дозволяє підтримувати активність і забезпечувати певну ефективність у цій сфері.

6. Одним із важливих завдань при створенні обліково-аналітичного забезпечення є вивчення нормативних актів, що регулюють діяльність БА. відповідно, це П(С)БО 30 «БА» та МСБО 41 «Сільське господарство». Враховуючи, що Україна активно веде зовнішньоекономічну діяльність, міжнародні стандарти набувають все більшого поширення. Хоча національний та міжнародний стандарти мають деякі спільні характеристики, суттєві відмінності між ними значно більші. На основі цього зроблено висновок про

необхідність створення єдиного стандарту, який об'єднував би вимоги всіх підходів, що полегшують облік на сільськогосподарських підприємствах.

7. Аналіз БА є ключовим для ефективного управління сільськогосподарським виробництвом та обґрунтовується на нормативно-правових документах, зокрема на НП(С)БО 30 «БА» та Методичних пропозиціях з обліку БА. Дослідження проводилось на підприємствах із зерною спеціалізацією в період з 2021 по 2023 рік. Змінення частки виручки від реалізації іншої продукції стало значним, а підприємство займається розведенням великої рогатої худоби, свиней та поглядом за кіньми.

8. Для управління проектами на невеликих сільськогосподарських підприємствах пропонується використовувати безкоштовно доступне програмне забезпечення, таке як Libre Project, яке ефективно організовує робочі процеси та спрощує управління проектами..

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Атамас О.П., Січева Д.В. Перспективи розвитку бухгалтерського обліку в сільському господарстві України в умовах глобалізації. Економіка АПК. 2023. № 2. С. 34–41.
2. Баран А.І. Новітні підходи до обліку БА у сільському господарстві України. Фінанси України. 2022. № 7. С. 45–52.
3. Бахчиванжи Л.А., Златов М.М. Аналіз облікових політик у сільському господарстві: нові тенденції. Аграрна економіка. 2021. № 3. С. 15–21.
4. Безкоровайна Л.В. Трансформація обліку БА за міжнародними стандартами. Міжнародний бухгалтер. 2022. № 4. С. 12–18.
5. Берест М.М. Фінансовий аналіз сучасних сільськогосподарських підприємств: тенденції та прогнози. Вісник аграрної науки. 2021. № 5. С. 56–62.
6. Бруханський Р.Ф. Використання міжнародних стандартів у бухгалтерському обліку аграрних підприємств. Економіка і управління. 2023. № 1. С. 30–36.
7. Богданюк О.В. Актуальні питання організації обліку БА у садівництві. Аграрний вісник. 2022. № 8. С. 78–83.
8. Божидай І.І. Оцінка ефективності використання БА у сільськогосподарських підприємствах. Проблеми економіки та фінансів. 2021. № 6. С. 44–50.
9. Бондарєва Т.Г., Немкович О.Б. Оцінка та облік БА у сільському господарстві: підхід на основі міжнародних стандартів. Аграрний облік і звітність. 2020. № 12. С. 20–27.
10. Василішин С.І. Методологія обліку БА у тваринництві: проблеми та перспективи. Аграрна економіка. 2023. № 2. С. 15–22.
11. Васильєва Л.М. Особливості обліку тварин у сільськогосподарських підприємствах. Вісник економіки. 2022. № 4. С. 60–66.

12. Верига Ю.А., Калайда Л.О. Підходи до оцінки БА за міжнародними стандартами. Фінансові стратегії в АПК. 2021. № 3. С. 72–79.
13. Вороновська В.О. Визначення справедливої вартості БА у сільському господарстві: теоретичні та практичні аспекти. Вісник бухгалтерії. 2020. № 11. С. 58–63.
14. Верига Ю.А., Токаюк Л.О. Перспективи розвитку обліку БА в умовах інновацій. Вісник економіки та менеджменту. 2022. № 2. С. 15–20.
15. Винниченко Н.В., Лінська А.С. Оцінка і облік БА на сільськогосподарських підприємствах. Наукові записки. 2023. № 1. С. 120–126.
16. Гаврик О.Ю. Роль міжнародних стандартів у формуванні облікової політики аграрних підприємств. Актуальні проблеми обліку. 2022. № 7. С. 101–107.
17. Глушко А.Д., Матяш Т.В., Токаюк Л.О. Облік і аналіз БА у тваринництві: методологічні підходи. Фінансова наука. 2021. № 8. С. 24–30.
18. Губська А.С. Облік БА в умовах аграрних реформ. Аграрний менеджмент. 2020. № 10. С. 67–73.
19. Гура Н.О., Чередніченко В.О. Методологічні аспекти організації обліку БА в агропідприємствах. Вісник АПК. 2023. № 6. С. 81–87.
20. Гуторова А.Г. Оцінка і облік БА: впровадження міжнародних стандартів. Агроекономіка. 2021. № 9. С. 13–18.
21. Гадзало Я. Актуальні питання організації обліку в сільському господарстві. Економіка АПК. 2022. № 5. С. 50–57.
22. Головачко, В. М. Класифікація БА та її вплив на облікову політику аграрних підприємств. Науковий вісник. 2023. № 6. С. 201–206.
23. Гончаренко Н.В. Трансформація обліку БА в Україні: нові виклики. Вісник фінансів. 2020. № 9. С. 18–25.
24. Демиденко С.Л., Томчук Р.Р. Інноваційні підходи до обліку БА у сільському господарстві. Вісник наукових досліджень. 2021. № 12. С. 92–98.

25. Дмитренко А.В., Токаюк Л.О. Методичні підходи до оцінки БА в умовах сільськогосподарського підприємства. Аграрні технології. 2022. № 5. С. 100–105.
26. Жук В.М. Нові методи оцінки БА сільськогосподарських підприємств. Аграрний журнал. 2021. № 4. С. 55–62.
27. Загородній, А.Г.; Вознюк, Г.Л. Інформаційно-аналітичне забезпечення обліку БА. Науковий журнал. 2020. № 8. С. 201–206.
28. Замула І.В., Черевко Л.П. Проблеми обліку БА у сільському господарстві. Агроекономічний аналіз. 2021. № 4. С. 25–30.
29. Загальні основи організації бухгалтерського обліку в АПК: навчальний посібник. Чернігів: ЧНТУ, 2022. – 136 с.
30. Єрмолаєва М.В. Організація обліку БА у сільськогосподарських підприємствах. Фінансовий менеджмент. 2023. № 1. С. 30–37.
31. Качмар О.В. Вплив міжнародних стандартів на облік БА в Україні. Аграрна наука. 2020. № 6. С. 23–28.
32. Качмар О.В., Сметана І.Б. Новітні підходи до обліку БА у сільському господарстві. Науковий вісник економіки. 2022. № 2. С. 34–39.
33. Коваленко Г.В., Альбещенко О.С. Інновації у бухгалтерському обліку БА. Вісник бухгалтерії. 2021. № 11. С. 77–82.
34. Ковальчук Н.О., Гаватюк Л.С., Єрмійчук Н.І. Облік БА на сільськогосподарських підприємствах. Економіка та держава. 2023. № 6. С. 42–49.
35. Качмар О.В. Оцінка БА: теоретичні і практичні аспекти. Міжнародний журнал економіки. 2021. № 4. С. 120–125.
36. Киричок О.В. Економічний зміст поточних БА тваринництва та проблеми їх обліку / Г.Є. Павлова, В. О. Киричок // Агросвіт № 4, 2024. С. 31-36.
37. Киричок О.В. Покращення збуту сільськогосподарської продукції рослинництва/ Г.Є. Павлова, В. О. Киричок // Ефективна економіка. №2.

2024. URL: [1 https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/3090/3126](https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/3090/3126)
(дата звернення: 02.11.2024).

38. Киричок О.В. Сучасний стан розвитку галузі тваринництва в Україні/ О.В. Киричок // Реформування економіки в контексті міжнародного співробітництва: механізми та стратегії : матеріали доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 6-7 березня 2024 р.). – Львів-Торунь : Liha-Pres, 2024. – С. 87-90.

39. Кузьмович П.М. Проблеми та рішення щодо обліку БА на сільськогосподарських підприємствах. Аграрна економіка. 2022. № 3. С. 52–58.

40. Мельник О.І. Сучасні методи оцінки БА у сільському господарстві. Аграрний облік. 2023. № 5. С. 70–76.

41. Овчарова Н.В. Оцінка БА: актуальні проблеми та рішення. Агроекономіка. 2022. № 8. С. 90–97.

42. Огійчук М.Ф., Плаксієнко В.Я., Беленкова М.І. Облік БА на сільськогосподарських підприємствах: навчальний посібник. Київ: Вища школа, 2020.

43. Павленко Ю.Ф. Оцінка впливу міжнародних стандартів на облік БА. Аграрний вісник. 2021. № 4. С. 56–62.

44. Павлова Г.Є. Фінансове забезпечення формування облікового відображення витрат виробництва продукції молочного скотарства / Г.Є. Павлова, О.П. Атамас, А. Ю. Сірко // Агросвіт № 16, 2024. С. 47-52.

45. Павлова Г.Є. Документування та порядок облікового відображення витрат виробництва молочного скотарства / Г.Є. Павлова, І.П. Приходько, О.П. Атамас // *Ефективна економіка*. № 8. 2024.: URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/4426/4461>. (дата звернення: 02.11.2024).

46. Павлова Г. Є. Особливості оцінки та контролю поточних БА стан і перспективи їх розвитку/ Г.Є. Павлова, В.О. Киричок // The 6th International scientific and practical conference “Innovative development of science, technology

and education” (March 14-16, 2024) Perfect Publishing, Vancouver, Canada. 2024. P. 397-402.

47. Рибак М.В. Сучасні методи обліку БА у сільському господарстві. Науковий журнал. 2023. № 9. С. 120–126.

48. Радкевич А.М., Черемшина О.М. Інноваційні підходи до обліку та оцінки БА. Вісник фінансів. 2022. № 5. С. 77–83.

49. Старун О.І. Облік БА у тваринництві: нові методи. Аграрна економіка. 2020. № 8. С. 34–39.

50. Сторожук О.О., Вишнеvsька О.М. Облік БА у сільськогосподарських підприємствах України. Вісник науки та освіти. 2023. № 4. С. 58–65.

51. Ткачук В.А., Павленко А.М. Міжнародні стандарти обліку БА: переваги та ризики для сільськогосподарських підприємств. Економіка та фінанси. 2021. № 7. С. 40–45.

52. Шевченко Л.С. Облік БА в Україні: сучасні підходи та тенденції. Агроекономіка. 2023. № 1. С. 48–53.

53. Яременко А.В. Оцінка та облік БА в умовах розвитку сільськогосподарського підприємництва. Вісник обліку та аудиту. 2022. № 6. С. 91–96.

54. Яковенко І.С. Адаптація міжнародних стандартів в обліку БА. Аграрний журнал. 2020. № 7. С. 80–86.

55. Янкович В.Ю. Облік та оцінка БА у сільському господарстві: новітні підходи. Наукові вісті. 2021. № 3. С. 77–82.

56. Янчук І.В. Оцінка БА: методи та їх застосування. Фінанси та кредит. 2023. № 9. С. 56–63.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Оцінка майна ФГ «Лада Агро»
за 2021-2023 рр., тис. грн.

№	Види активів (майна)	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відношення у % 2023 р. до 2021р.
	Майно - усього	558,8	1890,1	2467,8	441,55
1	Необоротні активи	248,4	473,3	459,8	185,06
1.1	Основні засоби	248,4	473,3	459,8	185,06
2	Оборотні активи	310,3	1415,7	2008,1	646,90
2.1	Оборотні виробничі фонди	213,8	1056,1	1106,2	517,10
2.1.1	Виробничі запаси	102,3	531,1	868,6	848,33
2.2	Фонди обігу	96,4	359,5	901,8	934,60
2.2.1	Готова продукція і товари	62,7	249,3	78,5	125,15
2.2.2	Поточна дебіторська заборгованість	20,8	6,1	561,0	2684,68
2.2.3	Грошові кошти і поточні фінансові інвестиції	12,7	104,1	262,1	2048,43
2.2.4	Інші оборотні активи	0,0	0,0	0,0	0,0

ДОДАТОК Б

Оцінка капіталу ФГ «Лада Агро» за 2021-2023 рр., тис. грн.

№	Види пасивів (капіталу)	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відношення у % 2023 р. до 2021р.
	Капітал - усього	558,8	1889,1	2467,8	441,55
1.	Власний капітал	394,2	1758,7	2188,1	554,95
1.1.	Статутний капітал	13,0	13,0	23,1	175,56
2.	Зобов'язання	164,5	130,3	279,6	169,92
2.1.	Поточні зобов'язання	164,5	130,3	279,6	169,92
2.1.1.	Кредиторська заборгованість	164,5	130,3	279,6	169,92

ДОДАТОК В

Оцінка руху та функціонального стану основних засобів ФГ «Лада Агро»

№ з/п	Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відношення у % (відхилення,+;-) 2023 р. до 2021р.
Вихідна інформація, тис. грн					
1	Вартість основних засобів на початок року	183,5	415,2	568,4	309,63
2	Надійшло за рік	92,1	153,1	41,5	45,11
3	Вибуло за рік	0,0	0,0	0,0	0,0
4	Вартість основних засобів на кінець року	275,7	568,4	610,0	221,22
5	Нараховано амортизації за рік	10,6	43,2	55,0	514,94
6	Знос основних засобів: а) на початок року	16,5	51,7	95,0	572,88
	б) на кінець року	27,2	95,0	150,1	550,17
Показники руху основних засобів					
7	Річний приріст (+) або зменшення (-), тис. грн	92,19	153,18	41,61	45,11
8	Темп зростання (зниження), %	150,21	136,87	107,31	-42,89
9	Темп приросту (зменшення), %	50,21	36,87	7,31	-42,89
10	Коефіцієнт оновлення, %	33,42	26,93	6,81	-26,0
11	Коефіцієнт вибуття, %	0,00	0,00	0,00	0,00
12	Період оновлення (можливого повного вибуття), років	2,98	3,70	14,66	11,66
13	Коефіцієнт заміни (простого відтворення), %	0,00	0,00	0,00	0,00
14	Коефіцієнт розширення (розширеного відтворення), %	100,00	100,00	100,00	100,00
15	Період обороту, років	21,46	11,35	10,71	49,81
Показники функціонального стану основних засобів					
16	Коефіцієнт зносу, %:а) на початок року	9,03	12,46	16,72	185,01
	б) на кінець року	14,86	22,91	26,41	177,67
17	Коефіцієнт придатності, %:а) на початок року	90,95	87,52	83,26	91,54
	б) на кінець року	85,12	77,11	73,7	86,42

ДОДАТОК Д

Фінансові результати діяльності ФГ «Лада Агро»

№ з/п	Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відношення у % (відхилення,+;-) 2023 р. до 2021р.
Вихідна інформація, тис. грн					
1	Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	667,59	2399,59	3217,29	481,91
2	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	613,79	2183,56	2990,47	487,20
3	У % до доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	91,93	91,01	92,96	1,00
Операційні витрати, у тому числі:					
4	а) собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);	250,01	1269,90	1875,70	750,32
	б) адміністративні витрати;	90,01	101,51	54,81	60,88
	в) витрати на збут;	0,00	0,00	0,00	0,00
	г) інші операційні витрати.	0,00	0,00	649,21	0,00
5	Валовий прибуток (збиток)	679,21	2196,51	2999,31	441,58
6	У % до чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	110,64	100,58	100,28	-10,35

Продовження ДОДАТКУ Д

7	Прибуток (збиток) від операційної діяльності	273,81	812,98	410,67	149,98
8	Фінансові та інвестиційні доходи	65,41	12,91	8,80	13,47
9	Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	339,21	825,88	419,47	123,68
10	Податок на прибуток від звичайної діяльності	0,00	0,00	0,00	0,00
11	Прибуток (збиток) від звичайної діяльності	339,21	825,91	419,51	123,68
12	У % до прибутку від звичайної діяльності до оподаткування	100,00	100,00	1000,00	100,00
13	Надзвичайні доходи	0,00	0,00	0,00	0,00
14	Надзвичайні витрати і податки з надзвичайного прибутку	0,00	0,00	0,00	0,00
15	Чистий прибуток (збиток)	216,41	825,91	419,51	193,86
16	У % до прибутку (збитку) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	32,42	34,43	13,05	-19,39
17	У % до валового прибутку (збитку)	31,87	37,61	13,98	-17,88

ДОДАТОК Ж

Оцінка фінансової стійкості ФГ «Лада Агро»

№ з/п	Показник	Нормативне значення	2021 р.	2022р.	2023р.	Відношення у % 2023 р. до 2021 р.
1. Показники структури капіталу						
1.1	Коефіцієнт автономії	>0,5	0,71	0,93	0,89	125,68
1.2	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	<0,5	0,28	0,06	0,10	38,47
1.3	Коефіцієнт фінансування	>1	2,39	13,48	7,81	326,58
1.4	Коефіцієнт фінансового ризику	<1	0,41	0,06	0,12	30,61
1.5	Коефіцієнт довгострокового залучення позикових коштів	Зменшення	0,00	0,00	0,00	0,00
1.6	Коефіцієнт структури залученого капіталу	Збільшення	163,60	0,00	0,00	0,00
2. Показники стану оборотних активів						
2.1	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Збільшення	145,79	1285,39	1728,29	1185,38
2.2	Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів	>0,1	0,46	0,90	0,85	183,23
2.3	Коефіцієнт забезпеченості запасів	>0,5	0,52	0,99	1,45	276,85
2.4	Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів	Збільшення	0,08	0,07	0,14	172,80

Продовження ДОДАТКУ Ж

3. Показники стану основного капіталу						
3.1	Коефіцієнт реальної вартості майна	Збільшення	1,20	1,42	0,82	68,68
3.2	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у майні	Збільшення	0,43	0,24	0,18	41,90
3.3	Коефіцієнт накопичення амортизації	Збільшення	0,11	0,16	0,24	248,70
3.4	Коефіцієнт співвідношення оборотних і необоротних активів	Збільшення	1,24	2,98	4,36	349,54

ДОДАТОК 3

Оцінка ліквідності, платоспроможності та оборотності оборотних активів ФГ «Лада Агро»

№ з/п	Показник	Нормативне значення	2021 р.	2022 р.	2023р.	Відношення у % 2023 р. до 2021 р.
1. Оцінка ліквідності						
1.1	Високоліквідні активи (А1)	≥П1	12,81	104,01	262,21	2048,45
1.2	Середньоліквідні активи (А2)	≥П2	20,91	6,21	561,11	2684,70
1.3	Низьколіквідні активи (А3)	≥П3	276,71	1305,61	1184,71	428,16
1.4	Найбільш строкові зобов'язання (П1)	≤А1	164,61	130,41	279,71	169,94
1.5	Короткострокові зобов'язання (П2)	≤А2	164,61	130,41	279,71	169,94
1.6	Довгострокові зобов'язання (П3)	≤А3	0,00	0,00	0,00	0,00
2. Оцінка платоспроможності						
2.1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	≥0,2	0,09	0,81	0,95	1205,49
2.2	Проміжний коефіцієнт покриття	≥0,7	0,21	0,86	2,95	1437,70
2.3	Коефіцієнт покриття (загальної ліквідності)	≥2	1,88	10,85	7,17	380,71
2.4	Коефіцієнт загальної платоспроможності	Збільшення	3,41	14,51	8,81	259,86
3. Оцінка оборотності оборотних активів						
3.1	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	-	556,41	1999,68	2681,07	481,85
3.2	Середньорічна вартість оборотних активів	-	263,41	1059,84	1711,91	649,91

Продовження ДОДАТОКУ 3

3.3	Коефіцієнт обертання оборотних активів	Збільшення	2,10	1,88	1,56	74,13
3.4	Коефіцієнт завантаження оборотних активів	Зменшення	0,46	0,52	0,65	134,87
3.5	Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	Зменшення	171	192	232	136

ДОДАТОК К

Оцінка ділової активності ФГ «Лада Агро»

№ з/п	Показник	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відношення у % (відхилення,+;-) 2023 р. до 2021 р.
Вихідна інформація, тис. грн					
1	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	556,41	1999,68	2681,09	481,88
2	Операційні витрати	471,01	901,21	581,11	123,39
3	Середньорічна вартість капіталу	471,16	1478,31	2178,56	462,38
4	Середньорічна вартість необоротних активів	207,76	418,44	466,64	224,61
5	Середньорічна вартість оборотних активів	263,41	1059,84	1711,91	649,91
6	Середньорічна вартість оборотних виробничих фондів	184,91	840,21	1081,14	584,71
7	Середньорічна вартість готової продукції і товарів	60,04	163,91	164,02	273,12
8	Середньорічна величина поточної дебіторської заборгованості	10,64	3,19	283,64	2663,37
9	Середньорічна вартість власного капіталу	309,54	1345,91	1973,51	637,53
10	Середньорічна величина кредиторської заборгованості	161,61	132,41	205,04	126,88
Показники ділової активності					
11	Загальний коефіцієнт обертання капіталу	1,17	1,34	1,22	104,20
12	Фондовіддача необоротних активів, грн	2,67	4,77	5,74	214,51
13	Коефіцієнт обертання оборотних активів	2,12	1,88	1,56	74,15

Продовження ДОДАТКУ К

14	Тривалість одного обороту оборотних активів, днів	171	190	231	134
15	Коефіцієнт обертання оборотних виробничих фондів	3,00	2,37	2,47	82,40
16	Тривалість одного обороту оборотних виробничих фондів, днів	121	152	144	120
17	Коефіцієнт обертання готової продукції і товарів	9,26	12,21	16,34	176,43
18	Тривалість одного обороту готової продукції і товарів, днів	38	31	21	58
19	Коефіцієнт обертання поточної дебіторської заборгованості	52,23	624,91	9,44	18,08
20	Тривалість одного обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	6	2	37	557
21	Коефіцієнт обертання власного капіталу	1,81	1,48	1,35	75,57
22	Тривалість одного обороту власного капіталу, днів	201	241	264	134
23	Коефіцієнт обертання кредиторської заборгованості	2,94	6,82	2,81	97,24
24	Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості, днів	123	54	128	104

ДОДАТОК Л

Комплексна (рейтингова) оцінка фінансового стану ФГ «Лада Агро»

№ з/п	Показники	2021р.		2022 р.		2023р.		Питома вага (Vi, %) в інтегрованому показнику
		Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	Значення	Рейтинг	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Показники ліквідності							
1.1	Коефіцієнт поточної ліквідності (загальний коефіцієнт покриття)	1,88	11	10,8	11	7,19	11	9
1.2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,21	11	0,85	11	2,93	11	9
2	Показники ділової активності							
2.1	Період оборотності дебіторської заборгованості, днів (тривалість одного обороту дебіторської заборгованості)	6,88	11	0,56	11	38,08	11	9
2.2	Період оборотності запасів, днів	187,21	5	401,1	0	771,38	0	9
2.3	Період оборотності активів, днів	304,83	8	266,23	11	292,58	11	9
3	Показники фінансової незалежності							
3.1	Коефіцієнт фінансової незалежності, % (коефіцієнт концентрації залученого капіталу)	29,43	8	6,92	11	11,34	11	9
3.2	Частка оборотних активів, сформованих за рахунок власних коштів, % (коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів)	46,96	11	90,77	11	86,08	11	9

Продовження ДОДАТКУ Л

1	2	3	4	5	6	7	8	9
4	Показники рентабельності							
4.1	Рентабельність продажу, %	50,81	11	34,42	11	13,04	10	9
4.2	Рентабельність активів, % (загальна рентабельність (збитковість) капіталу)	18,00	11	13,97	11	4,81	9	9
4.3	Рентабельність капіталу, % (загальна рентабельність (збитковість) власного капіталу)	27,39	11	15,34	11	5,31	7	9
5	Інші показники							
5.1	Знос основних засобів, % (коефіцієнт зносу основних засобів)	9,91	11	9,81	11	12,48	11	11
	Інтегрований показник фінансового стану	8,35		7,47		7,63		8,21
	Рейтинг фінансового стану	A		A		A		A

ДОДАТОК М

Виробництво зернових і зернобобових культур в Україні в усіх категоріях господарств

Культура	Рік				Середнє 2019- 2022	Середній темп приросту	2023 факт	2023 у % до	
	2019	2020	2021	2022				2022	Середнього 2019-2022
Зібрана площа тис. га									
Зернові усього	14793	15293	15283	15947	15328	1,024	11775	73,7	76,7
<i>у т.ч.</i>									
Пшениця	6603	6814	6554	7091	6764	1,023	5281	74,4	78,2
Жито	147	114	137	173	144	1,051	103	59,2	70,7
Ячмінь	2483	2608	2374	2471	2484	0,997	1741	70,3	70,1
Овес	195	181	198	177	188	0,968	155	86,3	81,3
Просо	54	92	158	88	98	1,166	48	56,3	49,7
Гречка	112	68	83	91	92	0,932	122	131,6	135,1
Рис	12	12	12	11	12	0,928	2	6,8	6,2
кукурудза	4563	4986	5393	5483	5105	1,062	4124	75,1	80,7
зернобобові	555	346	311	312	383	0,825	175	56,1	45,8
інші зернові	62	65	61	54	61	0,966	28	48,7	44,7
Валовий збір тис. тонн									
Зернові усього	70058	75144	64934	8601	74037	1,072	53865	62,7	72,9
<i>у т.ч.</i>									
Пшениця	24607	28327	24876	32150	27490	1,092	20728	64,4	75,3
Жито	393	334	456	594	444	1,145	313	52,8	70,5
Ячмінь	7348	8916	7635	9436	8334	1,086	5607	59,3	67,2
Овес	418	421	511	467	456	1,039	379	80,8	83,2
Просо	80	171	255	204	177	1,367	92	44,1	50,8
Гречка	138	84	99	107	107	0,916	147	139,7	138,8
Рис	68	54	60	51	58	0,893	4	6,3	5,4
кукурудза	35802	35881	30291	42111	36021	1,055	26186	62,1	72,6
зернобобові	954	711	601	681	737	0,892	333	49,0	45,3
інші зернові	246	242	147	212	211	0,947	70	33,8	33,5
Урожайність ц/га									
Зернові усього	47,3	49,0	42,4	53,8	48,2	1,043	45,7	84,8	94,6
<i>у т.ч.</i>									
Пшениця	37,2	41,5	38,1	45,2	40,5	1,0676	39,1	86,5	96,5
Жито	26,5	28,8	33,1	34,4	31,1	1,092	30,8	89,6	99,6
Ячмінь	29,5	34,1	32,1	38,1	33,4	1,088	32,1	84,3	96,0
Овес	21,3	23,1	25,5	26,1	24,0	1,071	24,6	94,0	102,2
Просо	14,5	18,0	16,0	23,4	18,1	1,171	18,3	78,4	102,2
Гречка	12,2	12,2	11,5	11,4	11,8	0,97	12,1	106,0	102,8
Рис	54,8	52,1	54,1	49,2	52,7	0,966	41,6	84,5	79,0
кукурудза	78,3	71,8	56,3	76,7	70,4	0,992	63,4	82,6	90,1
зернобобові	17,1	20,3	19,2	21,8	19,2	1,083	19,1	87,5	99,2
інші зернові	40	36	24	37	35,0	0,981	26,5	69,5	75,8

ДОДАТОК Н

Динаміка основних показників виробничо – фінансової діяльності
в ФГ «Лада Агро»

Показник	2021 р.	2022 р.	2023р.	2023р. у % до 2021р.
Загальна земельна площа, га	4326	3673	4011	92,66
в т.ч. с.-г. угіддя	4018	3459	3811	94,81
із них: рілля	3199	2523	3097	96,86
Середньорічна чисельність працівників в с.-г. виробництві, чол.	107	72	76	69,45
Середньорічна вартість основних виробничих фондів, тис.грн.	31718	29257	35111	110,71
Середньорічна вартість оборотних засобів, тис.грн.	4204	3235	3804	90,48
Вартість валової продукції в порівняних цінах 2005р., тис.грн.	4504	5035	5401	119,88
Товарна продукція по с.-г., тис.грн.	4045,90	6034,47	7801,97	192,85
Прибуток (збиток) по с.-г., тис.грн.	934,91	1508,40	505,32	54,04
Урожайність основних с.-г. культур, ц./га:				
пшениця	493,41	1857,01	746,01	151,30
ячмінь	287,51	187,01	209,01	72,80
соняшник	461,51	587,51	1225,70	265,71
інші зернові	1,21	-	-	-
Середньодобовий приріст живої ваги, г:				
свині	2640,01	2046,01	2464,10	93,34
ВРХ	1 460,01	2420,01	2620,20	179,46
<i>Економічна ефективність інтенсифікації</i> Отримано на 100 га. с.-г. угідь, тис.грн.:				
валової продукції	112,08	145,64	141,74	126,45
товарної продукції	100,66	174,52	204,79	203,42
прибутку	23,27	43,63	13,27	-10,01
Отримано валової продукції, грн. на:				
одного середньорічного робітника	41712,98	70929,59	72001,00	172,62
на 1 люд.-год.	17,79	27,03	28,05	157,62
Фондовіддача, грн.	1,08	1,56	1,42	131,9
Фондомісткість, грн.	7,05	5,9	6,6	92,4
Норма прибутку, %	2,61	4,65	1,31	-1,31
Рівень рентабельності, %	4,34	7,88	2,18	-

Додаток Т

Аналіз поточних БА на ФГ «Лада Агро» за 2021-2023рр.

№	Показник	Од. виміру	2021	2022	2023	Абсолютне, тис.грн. 2022 р. від 2021 р.	Темп зростання %, 2022 р. від 2021 р.	Абсолютне, тис.грн. 2023 р. від 2022 р.	Темп зростання %, 2023 р. від 2022 р.
1	БА - усього	тис. грн.	278544	177432	10715	-101111,00	63,71	-70284	60,38
2	Довгострокові БА - усього:	тис. грн.	230273	147561	93835	-82711,00	64,07	-53723	63,58
2.1	робоча худоба	тис. грн.	1783	1002	874	-781,00	56,13	-127	87,22
2.2	продуктивна худоба	тис. грн.	228488	146558	92962	-81931,00	64,13	-53596	63,42
3	Частка довгострокових БА у загальній вартості БА	%	82,68	83,17	87,57	0,48	100,61	4,40	105,32
4	Частка робочої худоби у складі довгострокових БА	%	0,76	0,67	0,92	-0,11	87,60	0,24	137,13
5	Частка продуктивної худоби у складі довгострокових БА	%	99,24	99,33	99,06	0,11	100,11	-0,24	99,74
6	Поточні БА усього:	тис. грн.	48272	29872	13211	-18401	61,87	-16660	44,23
6.1	тварини на вирощуванні та відгодівлі	тис. грн.	49083	29794	13162	-19288	60,71	-16631	44,19
6.2	інші поточні БА	тис. грн.	188	77	46	-110,00	41,26	-30	60,27
7	Частка поточних БА у загальній вартості БА	%	17,32	16,83	12,32	-0,48	97,14	-4,50	73,24
8	Частка тварин на вирощуванні та відгодівлі у складі поточних БА	%	101,67	99,73	99,63	-1,93	98,08	-0,08	99,92
9	Частка інших поточних БА у складі поточних БА	%	0,38	0,25	0,37	-0,12	66,68	0,11	136,26
10	Коф. надходження	грн/ грн	1,25	1,03	0,08	-0,21	82,31	-0,96	8,44

	довгострокових БА								
11	Коф. вибуття довгострокових БА	грн/ грн	1,54	0,68	0,70	-0,87	44,55	0,020	103,05
12	Коф. приросту довгострокових БА	грн/ грн	0,35	-0,45	-0,21	-0,81	-129,65	0,23	47,65
13	Рентабельність БА	%	48,2	36,30	-3,0	-11	75,31	-38	-8,54
14	Коф. виробничої віддачі довгострокових БА	грн/ грн	3,90	4,40	5,87	0,51	112,77	1,45	133,10
15	Коф. виробничої місткості довгострокових БА	грн/ грн	0,25	0,22	0,16	-0,02	88,66	-0,055	75,11
16	Коф. оборотності поточних БА	грн/ грн	18,66	21,80	41,74	3,12	116,77	19,93	191,40
17	Період обороту поточних БА	Дні	21	18	8	-2,80	85,62	-7,98	52,23